

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA**

MADARA PALAPA

**Atbalsta pasākumi skolēniem ar mācīšanās traucējumiem
sākumskolā**

Bakalaura darbs pedagogijā

Darba vadītājs

Akadēmiskais amats

Mg.paed.

Zinātniskais /
akadēmiskais grāds

Egija Laganovska

Vārds, uzvārds

Paraksts

KULDĪGA 2023

ANOTĀCIJA

Diplomdarba nosaukums: “Atbalsta pasākumi skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā”.

Darba autore: Madara Palapa.

Darba zinātniskā vadītāja: Mg.paed. Egija Laganovska.

Darba saturs: 4 nodaļas, 27 literatūras avoti, darba apjoms 56 lappuses, divas tabulas, četri pielikumi, 17 attēli, nobeigums un secinājumi.

Pētījuma mērķis: Izzināt, kādus atbalsta pasākumus bērniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā sniedz Talsu 2. vidusskola.

Pētījuma jautājums: Kādus atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskola sniedz skolēniem ar mācīšanās traucējumiem?

Pētījuma teorētiskajā daļā autore analizē un apraksta bērnu ar mācīšanās traucējumiem raksturojošās pazīmes sākumskolas vecumposmā, skolēnu ar mācīšanās traucējumiem iekļaušanos vispārējā izglītības iestādē un skolēnu ar mācīšanās traucējumiem sākumskolas vecumposmā iekļaušanu Talsu novadā un Talsu 2.vidusskolā.

Darba praktiskajā daļā autore aprasta pētījumu, kas veikts anketējot Talsu 2.vidusskolas skolotājus un vecākus skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

Pētījuma rezultātā tiek izdarīti secinājumi.

Pētījuma rezultāti tiks apkopoti attēlos.

Atslēgas vārdi: mācīšanās traucējumi, atbalsta pasākumi, sākumskola.

ANNOTATION

Bachelor thesis: "Support measures for students with learning disabilities in primary school".

Author: Madara Palapa.

Scientific supervisor: M.Ed. Egija Laganovska.

Content of the work: four chapters, a list of 27 literature sources, altogether 56 pages, two tables, four annexes, 17 figures, the final part and conclusions.

The aim of the study: To find out what support measures Talsi secondary school Nr.2 provides for children with learning disabilities in primary school.

Research question: What support measures does Talsi secondary school Nr.2 provide for students with learning disabilities?

In the theoretical part of the study, the bachelor thesis analyzes and describes the characteristics of children with learning disabilities in the primary school, the inclusion of students with learning disabilities in a general educational institution and the inclusion of students with learning disabilities in the primary school age in Talsi district and Talsi 2nd secondary school.

In the practical part of the work, the author describes the research conducted by interviewing the teachers and parents of students with learning disabilities of Talsi 2nd secondary school.

As the result of research, conclusions will be drawn.

The results of research conclusions will be summarized in illustrations.

Keywords: learning disabilities, support measures, primary school.

SATURS

Ievads.....	5
1. Skolēni ar mācīšanās traucējumiem.....	8
1.1. Mācīšanās traucējumu raksturojums.....	8
1.2. Skolēnu ar mācīšanās traucējumiem raksturojums sākumskolas izglītības posmā.....	12
2. Skolēnu ar mācīšanās traucējumiem iekļaušana vispārējā izglītības iestādē	16
2.1. Pedagoģiskais atbalsts skolēniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā.....	16
2.2. Pedagoģiskais atbalsts skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā.....	18
3. Skolēnu ar mācīšanās traucējumiem iekļaušana Talsu 2. vidusskolā sākumskolas vecumposmā.....	21
3.1. Atbalsta sistēma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu novadā.....	21
3.2. Atbalsta sistēma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2. vidusskolā.....	23
4. Pētījums par atbalsta pasākumu piemērošanu skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2. vidusskolā.....	26
4.1. Pētījuma raksturojums.....	26
4.2. Pētījuma struktūra un metodes.....	27
4.3. Pētījuma apkopošana un analīze.....	28
Nobeigums un secinājumi.....	37
Ieteikumi un rekomendācijas Talsu 2. vidusskolas vadībai.....	39
Literatūras un avotu saraksts.....	40
Pielikumi.....	43

IEVADS

“Sākotnēji jēdziens “iekļaujošā izglītība” tika attiecināts uz personām ar invaliditāti, bet nu jau visbiežāk tiek apliecināta plašāka tā izpratne, par iekļaušanu runājot arī tādu bērnu kontekstā, kuriem ir jebkādas īpašas vajadzības izglītības apguves procesā” (Beizītere, Grumolte-Lerhe & Ziemane. 2020). Mūsu uzdevums ir palīdzēt šiem bērniem justies iederīgiem. Šobrīd ļoti daudz ir runāts par iekļaujošo izglītību un par dažādām speciālajām mācību programmām. Tomēr, darba autore savā pedagoģiskajā praksē var novērot, ka skolotāji nav pietiekami izglītoti, lai zinātu kā ar šiem bērniem strādāt. Skolotāji kūtri dodas uz kursiem par iekļaujošo izglītību, līdz ar to nav ieguvuši pietiekami daudz zināšanu. Skolā pietrūkst resursu, lai ar šiem skolēniem kvalitatīvi strādātu.

Izglītības likumā ir rakstīts, ka “ikvienam cilvēkam ir tiesības iegūt izglītību neatkarīgi no mantiskā un sociālā stāvokļa, rases, tautības, etniskās piederības, dzimuma, reliģiskās un politiskās pārliecības, veselības stāvokļa, nodarbošanās un dzīvesvietas. Tieši tāda ir iekļaujošās izglītības būtība – nodrošināt šo tiesību ievērošanu” (Izglītības un zinātnes ministrija, 2023) Mūsdienās tiesības mācīties ir pilnīgi visiem skolēniem, kuriem ir nepieciešanās prasmes un spējas mācīties vispārīzglītojošajā skolā.

Sastopoties ar jaunajām kompetencēm un Skola 2030 ieviešanu, liela loma tiek noteikta arī iekļaujošajai izglītībai. “Nozīmīgs pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanas princips ir iekļaujošas izglītības pieeja. Projekta ietvaros nozīmīgi resursi tiek veltīti mācību un metodisko līdzekļu izveidei bērniem ar speciālām vajadzībām, kā arī tiek domāts par to, kā atbalstīt pedagogus iekļaujošas izglītības īstenošanai un pilnveidot skolotāju prasmes strādāt ar bērniem ar daudzveidīgām mācīšanās vajadzībām” (Skola 2030). Skola 2030 materiālos tiek runāts par to, kā palīdzēt iekļaut ikvienu skolēnu vispārīzglītojošajās skolās visā Latvijā, tas noteikts arī Latvijas Republikas tiesību aktos “ ES Speciālās un iekļaujošās izglītības atbalsta aģentūra sniedz jaunu iekļaujošās izglītības definējumu, kur definēts, ka iekļaujošā izglītība ir process ar mērķi nodrošināt, ka visiem skolēniem jebkurā vecumā ir pieejamas jēgpilnas augstas kvalitātes izglītības iespējas kopā ar saviem draugiem un vienaudžiem vietējā kopienā” (Latvijas Republikas tiesību akti, 2023).

Darba autore, pētot ārzemju literatūru par mācīšanās traucējumiem un iekļaujošās izglītības ieviešanu Lielbritānijā un Īrijā, var secināt, ka katra valsts mācīšanās traucējumus diagnosticē ar dažādām metodēm. Nav līdz galam izstrādāti vienoti standarti skolēna ar mācīšanās traucējumiem diagnosticēšanā. Katra valsts izstrādā un pieņem savus standartus, kuri nav līdz galam vienoti. Kā, piemēram, “dažās valstīs (piemēram, Lielbritānijā un Īrijā) mācīšanās

invaliditāte kopumā tiek uzskatīta par līdzīgu tai, ko bieži dēvē par vieglu garīgo stāvokli atpalcībā” (Vendija Kavendiša , 2023.)

Pēc darba autores domām sabiedrībā vēl joprojām īsti nav izpratnes par to, kas ir iekļaujošā izglītība. Diemžēl vēl joprojām īstas izpratnes nav arī skolotājiem, jo nereti skolēnam problēma tiek diagnosticēta tikai 3. klasē vai pat vēlāk. Līdz tam skolotājas mēģina bērnu “vilk” tālāk, un bērns pie speciālista tiek aizvest salīdzinoši vēlu. Tas nozīmē, ka šis dārgais laiks darbam ar bērnu ir pazaudēts. Ļoti nozīmīgi ir izglītēt vecākus, skolotājus un sabiedrību kopumā, jo cilvēki baidās no nezināmā. Tad, kad cilvēkiem būs izpratne par to, kas ir iekļaujošā izglītība, tie no tās vairs nebaidīsies izturēties ar lielāku sapratni.

Iekļaujošais process Latvijā skolēniem ar speciālām vajadzībām vispārējās izglītības iestādēs norit dažādi. Ir skolas, kuras vēlas šos bērnus iekļaut savā skolā un kurās tiek īstenotas nepieciešamās programmas. Skolām nereti nākas saskarties ar dažādām problēmām, kuras traucē noritēt iekļaušanas procesam. Visbiežāk tas ir materiālu trūkums, skolotāju pieredzes trūkums, strādājot ar skolēniem ar speciālajām vajadzībām. Darba autore domā, ka mūsdienās skolotāji vēl līdz galam neizprot jēdzienu “iekļaujošā izglītība” . Nereti skolēni it kā tiek iekļauti klasē, bet tur vienkārši sēž. Tas ir neefektīvi. Autore piekrīt M. Rozenfeldei, ka izglītības iestādēs notiek “mehāniska iekļaušana”, tas ir, skolēns ar speciālām vajadzībām apmeklē vispārējo izglītības iestādi, piedalās mācību procesā, tomēr šis process ir nosacīts, neatbilstošs un neefektīvs (Rozenfelde, 2016,8).

Talsu 2.vidusskolā iekļaujošās izglītības process norit jau 7 gadus. Skolā ir panākts liels progress. Vispārējā izglītības iestādē tiek nodrošināta pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem un pamatizglītības programma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem. Šie skolēni tiek iekļauti vispārīgajās izglītības klasēs. Skola nodrošina atbalstu šiem skolēniem. Skolā ir pieejamas logopēda, speciālā pedagoga, logoritmikā nodarbības, kā arī koriģējošā vingrošana, psihologa konsultācijas un pedagoga palīgs, kurš strādā ar šiem bērniem. Vai un kā šie atbalsta pasākumi strādā? Darba autore vēlas to noskaidrot, tāpēc savu praktisko pētījumu veikusi tieši šajā konkrētajā izglītības iestādē.

Diplomdarba pētījuma objekts: Izglītības process Talsu 2.vidusskolā skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

Pētījuma priekšmets: Atbalsta pasākumi skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2.vidusskolā.

Pētījuma mērķis : Analizēt atbalsta pasākumus skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2.vidusskolā.

Pētāmais jautājums: Kādi atbalsta pasākumi tiek organizēti Talsu 2.vidusskolā bērniem ar mācīšanās traucējumiem.

^Pētījuma uzdevumi:

- 1) Analizēt zinātnisko literatūru par pētāmo jautājumu;
- 2) Veikt pētījumu par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2.vidusskolā;
- 3) Anketēt skolotājus vecākus par atbalsta pasākumiem izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem.
- 4) Analizēt pētījumā iegūtos datus un veikt to apstrādi.
- 5) Izstrādāt priekšlikumus.

Darbā izmantotās pētnieciskās metodes:

1. Teorētiskās metodes:
 - Zinātniskās literatūras analīze.
2. Empīriskās metodes:
 - Aptauja (skolotāji un vecāki);
 - Pētījuma datu analīze un apstrāde.

Pētījuma bāzi veido 9 Talsu 2. vidusskolas skolotāji un 12 vecāki skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

1. SKOLĒNI AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM

1.1. Mācīšanās traucējumu raksturojums

Skolēni ar mācīšanās traucējumiem ir sastopami jau ļoti senā pagātnē. “Visā cilvēces pastāvēšanas laikā ir dzimuši bērni ar attīstības traucējumiem” (Freimanis, 2007). Tomēr par šiem “savādākiem bērniem” kādreiz sabiedrība bija izvēlējusies nerunāt. “Jau sākot no akmens laikmeta, agrīnajos cilvēces attīstības posmos parādījās interese un dažāda attieksme pret cilvēkiem, kuri ir “savādāki” nekā citi, vēlāk radās arī medicīniska un zinātniska interese. Jāpiebilst, ka sabiedrības attieksme pret bērniem, gan pieaugušajiem, kuri ir atšķirīgi, laika gaitā un valstīs ar atšķirīgu kultūras līmeni ir bijusi neviennozīmīga- no naida un agresijas līdz pāraprūpei” (Liepiņa, 2008).

“Iekļaujošas izglītības pamatā ir ideja par vienlīdzīgu izglītības iespēju nodrošināšanu ikvienam bērnam, skolēnam vai studentam. Tas nozīmē arī skolēnu ar speciālām vajadzībām iekļaušanu vispārējās izglītības iestādēs, nodrošinot viņiem iespēju mācīties kopā ar saviem vienaudžiem, kuriem šādu speciālu izglītības vajadzību nav.” (visc.gov.lv, 2023) Autoresprāt, iekļaujošā izglītība paver iespēju skolēniem ar speciālām vajadzībām mācīties vispārīglītojošā skolā kopā ar saviem vienaudžiem. Tas paver iespēju šiem skolēniem mācīties kopā ar saviem draugiem un socializēties ar saviem vienaudžiem. Tas ļauj bērniem skolā justies droši un iederīgi. Savā pedagoģiskajā karjerā esmu sastapusies ar skolēniem, kuri apgūst speciālo izglītības programmu izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem un ,saņemot atbilstošu palīdzību, beidzot uz skolu nāk ar prieku un sāk justies iederīgi. Mācīšanās traucējumi visticamāk cilvēkam saglabāsies visu mūžu, tomēr cilvēki ir spējīgi iemācīties ar tiem sadzīvot. To uzsver arī pētījumā par mācīšanās traucējumiem un to veidiem. “Mācīšanās traucējumi nav ārstējami, bet cilvēki ar mācīšanās traucējumiem var iemācīties sadzīvot ar savām grūtībām un kompensēt tās” (Gartland, 2017).

Lai gan lēmums par iekļaujošās izglītības īstenošanu Latvijā ir tendēts uz izglītojamo ar mācību traucējumiem iespēju palielināšanu, autoresprāt, ceļš uz iekļaujošās izglītības īstenošanu ir vēl pietiekami sarežģīts un darbietilpīgs. Arī D.Nīmante atzīst, ka ne pasaulē, ne Latvijā vēl nav atrasta vienīgā pareizā zelta panaceja, kā būtu visveiksmīgāk organizējams iekļaujošais mācību process, tiek ievērota pakāpenība, lēmums, jo arī Latvijā pastāv dažādas formas, kā izglītības sistēma reagē uz dažādību, arī bērnu vajadzības var būt specifiskas, individuālas (Nīmante, 2021, 125).

“Mācīšanās traucējumi ir neirobioloģiskas izcelsmes problēma, kuru izraisa skolēna atšķirīga smadzeņu darbība vai struktūra un tā ietekmē procesus, kas nodrošina runātās vai rakstītās valodas sapratni un lietošanu”(Tūbele, Landra, Šūmane, Burčaka, Laganovska, Kušnere, Vīgante, 2013) Skolēni ar mācīšanās traucējumiem parasti nav gatavi uzsākt mācības skolā. Parasti skolēni nav apguvuši nepieciešamās prasmes un iemaņas, lai uzsāktu apgūt mācību programmu. S.Tūbele savā grāmatā “Ievads speciālajā pedagogijā” uzsver, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir vairākas raksturīgas iezīmes. “Jau pēc tipiskajām iezīmēm bērns ar PPA neiekļaujas vispārīgās izglītības iestādes klasē- viņš ir naivs, tiešs, nepastāvīgs, bieži konfliktē ar vienaudžiem, neuztver un nepilda skolotājas prasības, bet tai pašā laikā labi jūtas rotaļās, spēlēs. Mēģina izvairīties no sarežģītām nodarbēm, situācijām. Ir nepietiekams jutekliskās un verbālās pieredzes trūkums.” (Tūbele, Šķeinberga 2004). Skolēnus ar mācīšanās grūtībām un traucējumiem klasē ļoti ātri var pamanīt. Skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir vājākas zināšanas un priekšstati nekā citiem bērniem. Strādājot klasē, pedagogs var ļoti ātri konstatēt, ka bērns atšķiras no citiem bērniem. Ļoti ieteicams pedagogam jau tajā brīdī ir konsultēties ar skolas atbalsta personālu par konkrēto bērnu un lūgt atbalsta personālu atnākt skolēnu pavērot vai padarboties ar skolēnu individuāli.

Par to, kas ir mācīšanās traucējumi, ir aprakstīts S.Tūbeles izstrādātajā metodiskajā materiālā pedagogiem darbam ar izglītojamiem, kuriem ir mācīšanās traucējumi un redzes traucējumi. Mācīšanās traucējumi ir grūtības iemācīties, un tie var izpausties ļoti dažādi. S.Tūbele grāmatā “Ievads speciālajā pedagogijā” ir apkopojusi galvenās pazīmes, kuras ir ļoti svarīgi zināt ikvienam pedagogam, lai savlaicīgi varētu palīdzēt skolēniem ar mācīšanās traucējumiem:

“1) Šie skolēni atpaliel runas attīstībā- nepietiekams vārdu krājums, ir izrunas kļūdas un neprecizitātes.

2) Bērniem ir nepietiekami attīstīta emocionālā joma- skolēni ir emocionāli, var būt arī uzvedības problēmas.

3)Bērniem ir nepietiekami attīstīta sīkā motorika- skolēniem ir grūtības veikt precīzas un koordinētas kustības.

4)Šiem bērniem grūtības var sagādāt griešana ar šķērēt, darbs ar sīkiem priekšmetiem. Atšķirībā no garīgās attīstības traucējumiem, bērniem ar PAA attīstības traucējumi ir nevienmērīgi, tiem ir t.s. “mozeikveida” raksturs, un, saņemot attiecīgo palīdzību, ir iespējams noteikt viņu tuvāko attīstības zonu un pakāpeniski to paaugstināt.” (Tūbele, Šķeinberga

2004). Mācīšanās traucējumu cēloņus un to sekas jeb pazīmes ir aprakstījis un apkopojis tabulā I. Auziņš (*skat. I. tabulu.*).

1.1. tabula

Mācīšanās traucējumu daudzpusīgie cēloņi (Auziņš u.c., 2002).

Mācīšanās traucējumi		
Akadēmiskās grūtības un atšķirīgas sekmes mācību priekšmetos	Kognitīvās problēmas	Sociāli emocionālās problēmas
lasītprasme	uzmanības nenoturīgums	hiperaktivitāte
lasītā izpratne	uztvere	pašapziņa
rēķināšana	sīkās un lielās motorikas	iemācītā bezpalīdzība
matemātiskā domāšana	atmiņas	saskarsmes grūtības
rakstiska izteikšanās	problēmu risināšanas	izklaidība
mutiska izteikšanās	metakognitīvās	motivācija
klausīšanās		

1. tabula “Mācīšanās traucējumu cēloņi” (I. Auziņš, 2002.)

Skatot tabulu, varam saprast, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem var būt ļoti dažādas un komplicētas problēmas - gan kognitīvas, gan sociāli emocionālas. Ļoti svarīgi tās ir novērot un piefiksēt, lai varētu palīdzēt katram skolēnam individuāli. “Mācīšanās traucējumi ne vienmēr rodas saistībā ar garīgo atpalicību. Šādiem skolēniem nepieciešama individuāla pieeja, saudzējošs režīms, visdažādākā atbalstošā izpratne un ārstēšana” (Freimanis, 2007, 35.lpp) Lasot literatūru par mācīšanās traucējumiem, varu secināt, ka nav kāda noteikta pazīme, kas norāda uz mācīšanās traucējumiem, tas parasti ir pazīmju kopums. Izglītojamie ar mācīšanās traucējumiem intelekta ziņā neatpaliek no citiem vispārīzglītojošās skolas skolēniem. Tomēr ir noteiktas pazīmes, kuras novērojot, var savlaicīgi diagnosticēt mācīšanās traucējumus. S. Tūbele savā izstrādātajā materiālā, kurš ir kā palīgs pedagogiem, kuri strādā ar izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem, ir apkopojusi dažas no pazīmēm, kuras varētu norādīt uz mācīšanās traucējumiem:

- skolēniem ir grūtības iemācīties alfabētu, atrast vārdu atskaņas;
- pieļauj daudz kļūdas lasot skaļi, bieži atkārto vienu vārdu;
- neprot pastāstīt, ko izlasījis;

- ir ļoti nekārtīgs rokraksts vai arī nepareizs rakstāmpiederumu satvēriens;
- grūti paust savas domas;
- vēlu sāk runāt un nepietiekams, neprecīzs vārdu krājums;
- grūtības saprast jokus;
- neprot izteikties, liekas, ka meklē vārdus;
- ilgi domā, kādus vārdus lietot sarunājoties vai rakstot;
- neievēro sarunas sociālos nosacījumus;
- jauc matemātikas simbolus un nepareizi nosauc ciparus un skaitļus;
- neprot veidot secīgu stāstījumu;
- nezina, kā uzsākt risināt uzdevumu un nezina, kā to turpināt”.(Tūbele, Kauliņa, Šūmane, Burčuka, Laganovska, Kušnere, Vīgante, 2013)

Pedagogiem ir jāzina šīs pazīmes un jāprot tās saskatīt, lai laicīgi pamanītu bērnu ar mācīšanās traucējumiem, lai varētu sniegt skolēnam nepieciešamo atbalstu. Ļoti svarīgi ir atcerēties, ka bērni ar mācīšanās traucējumiem do to informāciju apstrādā savādāk, bet viņu intelekts parasti ir normas robežās vai pat augstāks. Svarīgi ir par to informēt vecākus.

1.2. Skolēnu ar mācīšanās traucējumiem raksturojums sākumskolas izglītības posmā

“Pēc jaunākajām konceptuālajām atziņām bērns ir jāskata veselumā, jo tikai ņemot vērā bērna unikalitāti, viņa attīstības tempu, darbības stilu, individuālās īpatnības, veidosies savdabīga, vērtīga personība- mūsu nākotne.”(S.Tūbele, “Valodas traucējumu novēršana”) Sasniedzot 7 gadu vecumu, bērna dzīvē notiek būtiskas izmaiņas - viņš no pirmsskolas pāriet un skolu. Sākumskola ir pats svarīgākais posms, jo skolēnam ir jāapgūst lasītprasme, rakstītprasme un aritmētiskās prasmes. Tās ir pamatprasmes pamatzglītības programmas sekmīgai apgūšanai.

Vispārīzglītojošās skolas, kuras īsteno iekļaujošo izglītību sākumskolā, ir viens no labākajiem veidiem, kā radīt labvēlīgus apstākļus iekļaujošai sabiedrībai un padarītu izglītību pieejamu visiem. Sākumskolas vecumā ļoti svarīgi ir attīstīt visas pamatprasmes. Valoda ir visu akadēmisko sasniegumu pamatā, tādēļ ir nepieciešams palīdzēt jebkuram bērnam ar runas, lasīšanas vai rakstības traucējumiem. Skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir nepieciešami atbalsta pasākumi, visbiežāk latviešu valodā un matemātikā. Skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolas posmā ir jāturpina attīstīt dažādas maņas. “Attīstot bērna maņas un līdz ar to galvas smadzeņu darbību, kas sekmē runas un vēlāk arī rakstīšanas un lasīšanas prasmes apgūšanu, jāseko līdzī vārdu krājuma veidošanās procesam”.(I. Hadaņonoka, “Kā raisās valodiņa?”)

“Lielākā daļa cilvēku nezina, kā mācīties efektīvi. Bieži vien skolēni, kuri nerasniedz labus rezultātus, vienkārši nav attīstījuši savas mācīšanās prasmes. Viņiem jāapgūst paņēmieni, kā attīstīt vajadzīgās metodes.” (K.Vordermane “Mācīšanās prasmes”) Lai gan skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir dažādas mācību jomas, kurās ir nepieciešams atbalsts, intelektuālajā ziņā ar šiem skolēniem “viss ir kārtībā”. “Ja diagnoze ir laicīgi noteikta, ir vecāku līdzdalība, speciālās programmas, lielākā daļa no viņiem var sociāli pielāgoties, var apgūt vienkāršas akadēmiskas un praktiskas iemaņas un var kļūt par pilsoņiem, kas gādā par sevi.”(S.Liepiņa, 2008) Ir ļoti svarīgi savlaicīgi diagnosticēt skolēnus, lai savlaicīgi skolēniem sniegtu nepieciešamo palīdzību. S.Tūbele savā metodiskajā materiālā pedagogiem raksta- mācīšanās traucējumi var izpausties mācību procesā vai socializējoties ar apkārtējiem, ja tur nepieciešama izpratne par dažādu terminu lietošanu, mutvārdu valodas vai komunikācijas simbolu izmantošana. Parādās izteiktas atšķirības starp bērna vai skolēna intelektuālajām spējām un sasniegumiem mācību jomā. Lai diagnosticētu mācīšanās traucējumus savlaicīgi, ir nepieciešams izprast to raksturu un izpausmes veidus.

I. Freimanis uzsver, ka mācīšanās traucējumiem ir neiroloģisks raksturs.

“ Tie skolēniem izpaužas kā:

1. nespējā izprast, atcerēties vai nodot informāciju;
2. iemācīšanās grūtības;
3. saistībā ar vizuālo uztveri, valodas izpratni un lietošanu;
4. sīko kustību iemaņu apgūvē;
5. nespējā koncentrēt uzmanību;
6. daudziem skolēniem papildus grūtības ir savas uzvedības organizēšanā.”

(I.Freimanis,)

Šīs pazīmes ļoti labi var novērot jau sākumskolas vecumposmā, jau skolēniem atnākot uz skolu.

Ir svarīgi savlaicīgi identificēt skolēna speciālās vajadzības vai nepieciešamos atbalsta pasākumus, lai skolēns varētu apgūt izglītības standartā noteiktās zināšanas un prasmes, kuras skolēnam ir jāapgūst konkrētajā vecumposmā. “Bieži vien pedagogi virza bērnus uz psiholoģiski pedagoģiskām komisijām, uzskatot, ka visa problēma ir konkrēto bērnu nepietiekamā intelektuālajā attīstībā, runā par sliktu iedzimtību vai nepilnvērtību. No savas personīgās pieredzes, ko esmu ieguvis, strādājot par psihologu skolā, varu ar pilnu atbildību apgalvot- nav netalantīgu bērnu, ir pieaugušie, kuri neprot vai negrib mācīt bērnus, ieinteresēt viņus mācīties, padarot mācību procesu interesantu, tādu, kas nes prieku.”(O.Nikiforovs “Pirmskolas vecuma bērnu intelektuālo spēju diagnostika”)

Arī skolas vadībai ir jāpārdomā, kādas ir skolas pamatvērtības, kāds atbalsta personāls ir nodrošināms. D. Albrehta izdala 10 noteikumus efektīvai skolas videi, kuri labvēlīgi iespaido sākumskolas vecuma skolēnus ar mācīšanās traucējumiem:

1. Neliela klase (skolēni vairāk iesaistās klases darbā, vairojas viņu pašcieņa, iespēja individuālam darbam ar skolēnu).
2. Maz faktoru, kas novērš bērna uzmanību (skolēns sēž priekšā netālu no skolotāja, nav pārmērīgas kņadas).
3. Skolotājs lietpratīgi vada darbu klasē (aktīvi piedalās mācīšanās norisē, iesaistās tiešā kontaktā ar skolēniem, patstāvīgo darbu laikā raugās, kā veicas katram skolēnam, palīdz koncentrēties uzdevumam, pārbauda, vai skolēni izpratuši uzdevumu, iedrošina).

4. Gaisotne bez sāncensības (piemēram, skolēni darbojas kopā, cenšoties sasniegt noteiktu mērķi; skolēniem ar mācīšanās traucējumiem parasti atņem drosmi izstādes, konkursi, balvas sekmīgākajiem).

5. Organizēta mācību procesa norise (strukturēta mācību vide, stingra kārtība, noteikumi un norises, iepriekš zināma dienas kārtība).

6. Uzmanības centrā ir pamatiemaņu apguve (pastāvīgi norādījumi un īpaša uzmanība).

7. Elastīgas mācību metodes (mācību metodes pieskaņotas skolēna individuālajām vajadzībām un stiprajām pusēm, dots papildu laiks materiāla izpratnei un uzdevuma sekmīgai pabeigšanai).

8. Skaidras prasības (mērķi ir skaidri saprotami, sasniedzami noteiktā laika periodā, skolotājs uzskata, ka skolēna sekmes būs labas, un mērķtiecīgi strādā, lai to sasniegtu).

9. Skolēna sekmju efektīva kontrole (skolēnu vērtē atbilstoši augstākajam līmenim, kādu viņš spēj sasniegt; izvērtējums balstās uz mācību plāna, kontrolē sekmju progresēšanu).

10. Pozitīvas atsauksmes (biežas un savlaicīgas pozitīvas atsauksmes un vērtējumi, atdoti izlabotie darbi, nedēļas un mēneša pārskats par sekmēm, grafisks sekmju attēlojums, kas parāda virzību pretī nospraustajam mērķim; nepieciešams papildu iedrošinājums, godīgas uzslavas pat par maziem panākumiem, latiņa pacelta tik augstu, lai skolēns regulāri pieredzētu panākumus). Līdzās tam, protams, tiek norādīts uz piemērotu atbalstu mājās. „Šiem bērniem palīdzība mācībās nepieciešama katru dienu. Taču vecākiem ir jāiemācās atšķirt tā palīdzība, kas grauj pašcieņu, no tās, kura veido pašpārliecību, patstāvību un labus mācīšanās ieradumus,” raksta D. Albrehta (Albrehta, 2001, 143).

Darba autore uzskata, ka ļoti svarīgi ir neatņemt bērniem šo vēlmi darboties pašiem. Mācīt pašam pildīt mājas darbus, protams, no sākuma sēžot bērnam klāt un tos pārbaudīt. Svarīgi ir bērnam atļaut kļūdīties, tikai tā bērns mācās kļūt patstāvīgs un gatavojas savai pieaugušā dzīvei, kur ar visu būs jātiek galā pašam. “Bērns grib darboties, bet ja tā nav, problēma ir bērņā, un tad jāmeklē citi iemesli. Bērniem ar attīstības traucējumiem brīvība un spēja izvēlēties ir jāievirza “(I.Prudņikova “Montesori pedagoģija ikdienā “).

2.SKOLĒNU AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM IEKĻAUŠANĀS VISPĀRĒJĀ IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

2.1.Pedagoģiskais atbalsts skolēniem ar mācīšanās traucējumiem mācību procesā

Iekļaujoša izglītība nozīmē, ka vispārizglītojošo skolu darbs tiek organizēts tā, ka tās var piedāvāt atbilstošu apmācību visiem bērniem, arī tiem, kuriem ir kāda nespēja vai zems sniegums mācībās (Leeber, 2005). Skolas vadība, kura vēlas īstenot kādu no šīm programmām, izlemj, kā īstenot iekļaujošo izglītību savā skolā. Katrai skolas vadībai ir savi mērķi un uzstādījumi. Ikvienai skolai ir sava vēsture, savas tradīcijas un savas prioritātes, kuras uzstāda skolas vadība. Šo iemeslu dēļ, ikvienā no vispārizglītojošajām skolām katra no iekļaujošās izglītības iezīmēm var attīstīties dažādi.

Latvijā un pasaulē ar katru gadu palielinās skolēnu ar mācību traucējumiem skaits. Arvien vairāk izglītojamo mācās pēc kādas no iekļaujošās izglītības programmām-izglītojamajiem ar mācīšanas traucējumiem vai izglītojamajiem ar valodas traucējumiem. Lai katrā skolā veiksmīgi norisinātos izglītojamo iekļaušanas process, ir jāņem vērā un jāseko dažiem priekšnoteikumiem. “Veiksmīgās iekļaujošās skolās tiek nodrošināts un darbojas:

- atbalsts skolas iekšienē un ārpus tās;
- direktora un skolu pārvaldes vadība;
- sadarbība starp vecākiem un vietējo sabiedrību;
- dažādu institūciju sadarbība un pieredzes apmaiņa;
- elastīgs resursu izlietojums;
- piedalīšanās aktivitātēs, pētniecības, attīstības projektos, bieži vien iesaistot ārējos partnerus;
- pārliecība, ka kļūš iekļaujošiem nozīmē ne tikai pievērsties īpašajām izglītības vajadzībām, bet arī ieviest skolās plašus, vispārējus uzlabojumus.” (Rouzs, 2006).

Latvijā jau vairākus gadus tiek nodrošināta iekļaujošā izglītība, kur skolēni ar mācīšanās traucējumiem jeb kodu (21015611) mācās un tiek iekļauti vispārizglītojošajās skolās. Jau vairākus gadus vispārizglītojošās skolas Latvijā iekļauj izglītojamos ar kādu no speciālās izglītības programmām.

“Latvijā Izglītības programmās tiek iekļauti dažādi skolēni ar mācīšanās traucējumiem. Pastāv šādas izglītības programmas:

21015111 – izglītojamie ar redzes traucējumiem;

21015211 – izglītojamie ar dzirdes traucējumiem;

21015311 – izglītojamie ar fiziskās attīstības traucējumiem;

21015411 – izglītojamie ar somatiskām saslimšanām;

21015511- izglītojamies ar valodas attīstības traucējumiem;

21015611 – izglītojamie ar mācīšanās traucējumiem;

21015711 – izglītojamie ar garīgās veselības traucējumiem;

21015811 – izglītojamies ar garīgās attīstības traucējumiem;

21015911 – izglītojamie ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem” (Izglītības likums, 2016).

Vispārizglītojošās skolas savās klasēs pārsvarā cenšas iekļaut skolēnus ar mācīšanās vai valodas traucējumiem. Skola izglītojamajiem piedāvā izmantot visus Ministru kabinetā un likumos uzskaitītos atbalsta pasākumus, lai skolēni varētu pēc labāk iekļauties klasē un justies droši un labi. “Ministru kabineta 2019.gada 19.novembra noteikumu Nr. 556 1.pielikumā ir aprakstīti atbalsta pasākumi pa traucējumu veidiem. Tā, piemēram, skolēniem ar mācīšanās traucējumiem šajos noteikumos ir noteikta speciālā pedagoga un logopēda palīdzība, kā arī atbalsta pasākumi :

1. Iespēja izmantot atgādnis.
2. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika.
3. Iespēja izmantot palīglīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri.
4. Iespēja pedagogam lasīt priekšā uzdevuma nosacījumu, iekrāsot galvenos (atslēgas) vārdus lasāmajā tekstā.
5. Iespēja verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju.
6. Samazināt darba apjomu.”

Skolēniem ar mācīšanās traucējumiem pieejamie atbalsta pasākumi ir noteikti arī Ministru kabineta noteikumos. (skat.2.tabulu).

5. Atbalsta pasākumi izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem (jauktiem attīstības traucējumiem)				
Izglītojamie ar: 1) mācīšanās traucējumiem; 2) jauktiem attīstības traucējumiem pirmsskolas izglītības posmā	<ol style="list-style-type: none"> 1. iespēja izmantot atgādnēs. 2. Pagarināts darba izpildes laiks – līdz 30 % no kopējā darba laika. 3. iespēja izmantot palīglīdzekļus, kuri uzlabo teksta uztveri. 4. iespēja pedagogam lasīt priekšā uzdevuma nosacījumu, iekrāsot galvenos (atslēgas) vārdus lasāmajā tekstā. 5. iespēja verbālo informāciju papildināt ar vizuālo informāciju. 	Nodarbības pie logopēda un speciālā pedagoga	<ol style="list-style-type: none"> 1. Digitālie mācību līdzekļi – audio mācību grāmatas un audio daiļliteratūra. 2. Dators, t. sk. personīgā ierīce, ar programnodrošinājumu, t. sk. teksta labošanas rīkiem un balss sintezatoru 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Speciālais pedagogs. 2. Skolotājs logopēds

2.tabula “Atbalsta pasākumi izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem”

Izglītības iestādes, kuras īsteno iekļaujošo izglītību vadās pēc Ministru kabineta noteikumiem. Izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem ir pieejami visi noteiktie atbalsta pasākumi, kā iespēja izmantot visus iepriekš minētos atbalsta pasākumus.

2.2. Pedagoģiskais atbalsts skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā

“Mēs ikdienā bieži vien neaizdomājamies, ka mums gluži ikdienišķas situācijas var būt īstens pārbaudījums cilvēkam ar garīgās attīstības traucējumiem. Liekas pašsaprotami uzkāpt pa kāpnēm, apsēsties pie galda un paēst, tad izpildīt mājas darbus vai iemācīties reizrēķina tabulu, uzvilkt zābakus, aizšņorēt tos un izskriet ārā. Veselam cilvēkam, bez traucējumiem, tas viss ir tik vienkārši. Bet kā ir bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem (Ceruka 2016) Skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir līdzīgi. Viņiem nereti grūtības sagādā diezgan vienkāršas lietas.

Uzsākot mācības sākumskolā, skolēni jau mācību gada sākumā tiek testēti, lai saprastu, vai viņi ir gatavi mācībām 1.klasē un vai viņu prasmes atbilst vecumposmam. Ir ļoti svarīgi saprast, kurās jomās skolēnam nepieciešama palīdzību un ir ļoti svarīgi to zināt pēc iespējas ātrāk. Uzsākot mācības, skolēni atnāk uz skolu no dažādām pirmskolas izglītības iestādēm un vidēm. Līdz ar to ir ļoti svarīgi saprast, ka mēdz būt ļoti dažādi cēloņi, kuri rada mācīšanās grūtības.

- Emocionālie pārdzīvojumi, trauksme;
- Emocionālie apstākļi;
- Ekonomiskie apstākļi;
- Ilgstoša skolas neapmeklēšana;
- Redzes traucējumi vai dzirdes traucējumi;
- Neefektīvas mācīšanas metodes;
- Motivācijas trūkums.

Skolēnam ar mācīšanās traucējumiem ir ļoti svarīgi sākumskolā nodrošināt līdzvērtīgu situāciju mācību procesā kā pārējiem skolēniem, nevis sniegt kādas priekšrocības. Piešķirot skolēnam kādu no atbalsta pasākumiem, koriģējošās nodarbības, iespēju izmantot atgādnis vai papildus laiku darba izpildei, būtu jāsaprot, ka atbalsta pasākumu mērķis nav uzlabot skolēna sniegumu, bet gan nodrošināt viņam iespēju atbilstoši spējām parādīt savas zināšanas un prasmes. Ir svarīgi atcerēties, ka atbalsta pasākumu piemērošanas un pielietošanas procesā ietilpst atbilstošas, individualizētas stratēģijas atrašana. Skolotājam būtu jāņem vērā katra skolēna stiprās puses un vajadzības, mācību vide, kā arī jāmeklē veidi, kā uzlabot sniegumu vājākajās un problemātiskākajās jomās, lai mazinātu to ietekmi uz vispārējo progresu (Pedro Enkarnakao, 2011).

Pirms skolēni ar mācīšanās traucējumiem dodas uz pedagoģiski medicīnisko komisiju, jāpārliecinās, ka skolēni saņems sev piemērotākos atbalsta pasākumus mācību procesā. Jāņem vērā, ka:

- to izvēlē jāpiedalās tiem, kuri vislabāk pārzina skolēna vajadzības, kā arī stiprās un vājās puses – skolēnam, mācību priekšmeta skolotājam, skolas atbalsta komandai;
- atbalsta pasākumi jāaskaņo ar skolēna vecākiem;
- lēmums par atbalsta pasākumu nepieciešamību jāpieņem par katru skolēnu atsevišķi, ņemot vērā viņa speciālās vajadzības, nevis par klasi vai vairākiem skolēniem kopā;
- Valsts vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par atbilstošu speciālās izglītības programmu nav vienīgais pamatojums lēmuma pieņemšanā;
- atbalsta pasākumi jāplāno tajā jomā, kurā skolēna traucējums var būt šķērslis viņa zināšanu un prasmju demonstrēšanai. Piemēram, ja skolēnam ir rakstīšanas traucējumi, tad nav nepieciešams plānot atbalsta pasākumu, kas paredz uzdevumu noteikumu lasīšanu priekšā;
- skolēnam jāsaprot izvēlēto atbalsta pasākumu jēga – kādēļ tie viņam nepieciešami un kā tie palīdzēs mācību satura apguvē;
- skolēnam, kurš mācās atbilstoši individuālajam izglītības programmas apguves plānam, atbalsta pasākumi jānorāda šajā plānā (Ieteikumi iekļaujošai vērtēšanai izglītības iestādēs, 2019).

Piemērojot kādu no atbalsta pasākumiem, skolas atbalsta komandai ir jābūt ļoti profesionālai un atbalsta personālam ir cieši jāsadarbojas, pieņemot lēmumu par piemērotākajiem atbalsta pasākumiem mācību procesā. Ir ļoti rūpīgi jāizvērtē, vai šie atbalsta pasākumi palīdzēs skolēnam ar mācīšanās grūtībām parādīt savas spējas ikdienas mācību procesā. Atbalsta komandai ir jāņem vērā, ka sev zināmus un labi pazīstamus atbalsta pasākumus skolēni izmantos katru dienu. Atbalsta personālam skolēniem ir jāiemāca, kā izmantot atbalsta pasākumus jēgpilni, tā, lai skolēni tos prastu izmantot paši un pielietot pārbaudes darbos un eksāmenos (atgādnēs, ilgāks laiks). Mācību procesā izmantotie atbalsta pasākumi nodrošina svarīgu informāciju lēmumu pieņemšanai. Tomēr ne visi atbalsta pasākumi, kurus izmanto mācību procesa laikā, būs noderīgi pārbaudes darbos.

Darba autore uzskata, ka atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem liela nozīme ir tad, ja skolēni ir iemācīti tos pielietot arī strādājot patstāvīgi. Atbalsta pasākumus pēc to izmantošanas veida var iedalīt vairākās grupās. Valsts izglītības satura centra izstrādātajos metodiskajos ieteikumos atbalsta pasākumu iedala:

1) **iepazīšanos ar darba informāciju** - atbalsta pasākumi šajā jomā nodrošina skolēnam iespēju uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju iegūt ne vien vizuāli, bet arī audiālā vai taktilā veidā.

2) **atbildes sagatavošanu un sniegšanu** - šīs grupas atbalsta pasākumi paredz uzdevumu veikšanā izmantot citus līdzekļus, ne tikai papīru un pildspalvu. Piemēram, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (datora, viedtālruna, planšetes, u.c.) izmantošana uzdevumu izpildei, skolēna diktētās atbildes pierakstīšanu, iespēju mācību saturu atbildēt mutiski vai atbilžu rakstīšana uzreiz atbilžu lapā. Atbildes sagatavošanai ir iespējams izmantot arī atgādnes.

3) **darba vietu** - atbalsta pasākumi, kas saistīti ar skolēna darba vietu, ir:

- iespēja uzdevumus vai pārbaudes darbu veikt atsevišķā telpā individuāli vai nelielā skolēnu grupā;
- iespēja uzdevumus vai pārbaudes darbu veikt telpā ar labu skaņas izolāciju vai telpā, kurā nav vizuālās informācijas, kas varētu novērst skolēna uzmanību;
- skolēnam ar kustību traucējumiem speciāli pielāgota sola vai krēsla izmantošana u.c.

4) **darba laiku un darba daļu secību** - šīs grupas atbalsta pasākumi ir, piemēram, papildu laiks uzdevumu vai pārbaudes darba veikšanai, pārbaudes darba pagarinājums divu dienu ietvaros, papildu pārtraukumi darba laikā (Ieteikumi iekļaujošai vērtēšanai izglītības iestādēs, 2019)

3.SKOLĒNU AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM IEKĻĀUŠANA TALSU 2.VIDUSSKOLĀ SĀKUMSKOLAS VECUMPOSMĀ

3.1.Atbalsta sistēma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu novadā

“Vairākās Talsu novada izglītības iestādēs tiek realizētas speciālās izglītības programmas, kurās izglītojamie ar speciālajām vajadzībām (mācīšanās grūtībām (kods 21015611) vai garīgās attīstības traucējumiem (kods 21015811)) tiek integrēti klasē kopā ar vispārējās pamatizglītības skolēniem.”(tnip.lv) Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem tiek īstenota 9 izglītības iestādēs Talsu novadā, ieskaitot Talsu 2.vidusskolu.

Talsu novadā atbalsta pasākumi izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvāti vairākās skolās. Novadā ir deklarēti vairāki izglītojamie ar kādu no speciālajām izglītības programmām: izglītojamajiem ar valodas traucējumiem vai izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem. Talsu novadā jau vairākus gadus darbojas logopēdu metodiskā joma, kuras uzdevums ir sadarboties ar sākumizglītības skolotāju jomas pārstāvjiem. Logopēdu metodiskā joma darbojas ar redzamiem panākumiem, tiek rīkotas dažādas sanāksmes un kursi, kuros pedagogi var paplašināt savas zināšanas, gan dalīties ar savu pieredzi.

Šajā mācību gadā Talsu novadā tika izveidota iekļaujošās izglītības metodiskā joma, kuras mērķis bija izveidot vienotu atbalsta sistēmu Talsu novada skolās, kuras piedāvā speciālo izglītības programmu izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem vai speciālās izglītības programmu izglītojamajiem ar valodas traucējumiem. Diemžēl, interesējoties un apkopojot informāciju par iekļaujošās izglītības jomu Talsu novadā, darba autore secina, ka dotā informācija ir ļoti skopa. Interesējoties un runājot ar speciālo pedagogu Kristīni Ceruku, darba autore var secināt, ka iekļaujošās izglītības joma šobrīd nav sasniegusi savu mērķi. Līdz šim brīdim nav dota informācija, kur var atrast izstrādātus vienotus standartus vai noteikumus, kā īstenot iekļaujošo izglītību Talsu novadā. Talsu novadā nav izstrādāta vienota atbalsta sistēma, kurā būtu izstrādāta vienota shēma, kā rīkoties izglītības iestāde, lai virzītu skolēnu uz pedagoģiski medicīnisko komisiju. Novada skolām nav dotas skaidras norādes, kā sagatavot visus attiecīgos dokumentus, lai nosūtītu skolēnu uz pedagoģiski medicīnisko komisiju. Katra skola, sagatavojot psihologa, logopēda vai speciālā pedagoga atzinumu, veido savu atzinumu pēc saviem kritērijiem.

Talsu novadā darbojas pedagoģiski medicīniskā komisija, kurā skolas virza savus izglītojamos, kuriem ir psihologa vai pedagoģiskais atzinums par atbalsta pasākumu

nepieciešamību. Lai skolēnu virzītu uz pedagoģiski medicīnisko komisiju ir nepieciešami iesniegt dokumenti:

1. Vecāku iesniegums par bērna intelektuālo spēju un veselības stāvokļa izvērtēšanu komisijā,
2. Ģimenes ārsta atzinums par bērna vispārējo veselības stāvokli (anamnēzi), par bērna redzi un dzirdi, kas izdots ne agrāk kā 3 (trīs) mēnešus pirms komisijas sēdes.
3. Izglītojamā pārbaudes karte.
4. Ja bērnam nepieciešama speciālās izglītības programma:
 - ar valodas attīstības traucējumiem – jāiesniedz logopēda, izglītības vai klīniskā psihologa atzinums un /vai bērnu neirologa atzinums, kas izdots ne agrāk kā 3 (trīs) mēnešus pirms komisijas sēdes;
 - ar garīgās attīstības traucējumiem, ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, ar mācīšanās traucējumiem – jāiesniedz klīniskā psihologa un psihiatra atzinums, kas izdots ne agrāk kā 6 (sešus) mēnešus pirms komisijas sēdes

“Pašvaldību komisiju kompetencē ir sniegt atzinumu par:

- atbilstošāko pirmsskolas izglītības programmu vai speciālo pirmsskolas izglītības programmu;
 - speciālās pamatizglītības programmu izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, smagiem garīgās attīstības vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, mācīšanās traucējumiem, valodas traucējumiem vai garīgās veselības traucējumiem no 1. līdz 4.klasei;
1. vispārējās pamatizglītības programmu no 1. līdz 4.klasei.”([Speciālā izglītība - Izglītības pārvalde \(tnip.lv\)](#))

3.2. Atbalsta sistēma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2. vidusskolā

Talsu 2. vidusskola ir skola, kura īsteno iekļaujošo izglītību. Skola realizē divas speciālās pamatizglītības programmas- Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem un Speciālā izglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem. Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem tiek īstenota no 2016./2017. mācību gada, savukārt speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem tiek īstenota no 2019./2020. mācību gada.

Skolas speciālā pedagoģe, K. Ceruka uzsver, ka katru gadu pieaug skolēnu skaits, kuri apgūst kādu no speciālajām pamatizglītības programmām, kuriem ir pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums par atbalsta pasākumu piemērošanu ikdienas mācību procesā. Skolā ir noteikta, sakārtota atbalsta sistēma skolēniem ar mācīšanās traucējumiem, kura atbilst valsts standartiem. Ir izstrādāta kārtība, kurā Talsu 2. vidusskolā nosaka izglītojamo speciālās vajadzības un sagatavo un īsteno individuālo izglītības programmas apguves plānu (*skat. 1. pielikumu*) Individuālo izglītības programmas apguves plānu (*skat. 2. pielikumu*) sagatavo un īsteno skolēniem, kuriem ir pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par atbalsta pasākumu piemērošanu, izglītojamajiem, kuriem konstatētas mācīšanās grūtības, veikts pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums un sniegts atzinums par atbalsta pasākumu nepieciešamību, kā arī izglītojamajiem, kuriem ir noteikta atkārtota mācību satura apguve tajā pašā klasē.

Ikdienas mācību procesā skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek nodrošināti atbalsta pasākumi, ņemot vērā skolēna veselības stāvokli, spēju un attīstības līmeni. Tiek ņemti vērā pedagoģiski medicīniskās komisijas ieteikumi skolēna speciālo vajadzību nodrošināšanai, citu speciālistu ieteikumi (piemēram, neirologa, psihiatra u.c.)

Skolēniem tiek nodrošinātas koriģējoši attīstošās nodarbības:

- speciālā pedagoga nodarbības (2-3 reizes nedēļā);
- logopēda nodarbības (2-3 reizes nedēļā);
- logoritmikas nodarbības (2 reizes nedēļā);
- koriģējošā vingrošanas nodarbības (2 reizes nedēļā).

Talsu 2. vidusskolā tiek nodrošināts atbalsta personāls pilnā apmērā. Skolā strādā 2 logopēdi, 2 sociālie darbinieki, speciālais pedagogs, 2 psihologi un pedagoga palīgs. Pedagoga palīgs palīdz speciālās pamatizglītības programmas izglītojamajiem ar mācīšanās

traucējumiem un speciālās pamatizglītības programmas izglītojamajiem ar valodas traucējumiem ikdienas mācību procesā, kā arī pēc stundām darbojas ar skolēniem individuālajās nodarbībās (palīdz apgūt kādu konkrētu prasmi). Saziņa ar atbalsta personālu notiek arī e-klasē, kur ir iespēja ierakstīt un ziņot par kādu problēmsituāciju. Katru nedēļu notiek atbalsta personāla sēde, kur pārrunā dažādas problēmsituācijas un cenšas tās atrisināt. Katru gadu mācību gada sākumā tiek organizēta atbalsta personāla un mācību priekšmetu skolotāju kopsapulce, kurā informē skolotājus, kuri skolēni apgūst kādu no šīm pamatizglītības programmām. Atbalsta personāls informē par ieteikumiem, kā strādāt ar katru skolēnu. Katru gadu tiek rīkota arī atbalsta personāla un skolēnu vecāku kopsapulce, kurā atbalsta personāls informē par to, kādas koriģējoši attīstošās nodarbības skolēniem ir pieejamas, kā arī vecāki var uzdot interesējošus jautājumus. Skolā pēc nepieciešamības tiek organizētas arī individuālās sarunas ar vecākiem, kur piedalās atbalsta personāls, audzinātājs un, ja nepieciešams, priekšmeta skolotājs.

Talsu 2.vidusskolā katru gadu palielinās to skolēnu skaits, kuri tiek uzņemti kādā no speciālās izglītības programmā.

Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (izglītības programmas kods 21015611):

- 2018./2019.m.g.- 13 izglītojamie;
- 2019./2020.m.g.-13 izglītojamie;
- 2020./2021.m.g.- 15 izglītojamie;
- 2021./2022.m.g.-12 izglītojamie;
- 2022./2023.m.g.sākumā 19 izglītojamie, mācību gada noslēgumā 25 izglītojamie.

Speciālā izglītības programma izglītojamiem ar valodas traucējumiem (izglītības programmas kods 21015511):

- 2019./2020.m.g.- 10 izglītojamie;
- 2020./2021.m.g.- 14 izglītojamie;
- 2021./2022.m.g.-12 izglītojamie;
- 2022./2023.m.g.sākumā- 11 izglītojamie, mācību gada noslēgumā 13 izglītojamie.

Šajā mācību gadā 15 Talsu 2.vidusskolas skolēniem konstatētas mācīšanās grūtības, veikts pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums un sniegts atzinums par atbalsta pasākumu nepieciešamību 2022./2023.m.g. (Talsu 2.vidusskolas izglītojamo saraksts, 2023.)

Apkopojot datus par speciālo pamatizglītības programmu izglītojamajiem, var redzēt, ka salīdzinot ar 2018./2019.gadu, skolēnu skaits 2022./2023.gadā ir gandrīz dubultojies. Šie skolēni izvēlas Talsu 2.vidusskolu, jo skolā ir plašs atbalsta pasākumu piedāvājums, kas palīdz skolēniem sekmīgi apgūt sev piemērotu mācību programmu.

4. PĒTĪJUMS PAR ATBALSTA PASĀKUMU PIEMĒROŠANU SKOLĒNIEM AR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM TALSU 2.VIDUSSKOLĀ

4.1. Pētījuma raksturojums

Diplomdarba ietvaros veikts pētījums ar mērķi izzināt, vai Talsu 2.vidusskolas vecāki ir informēti par to, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem ir pieejami dažādi atbalsta pasākumi.

Diplomdarba ietvaros pētījums veikts Talsu 2.vidusskolā. Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika anketēti Talsu 2.vidusskolas skolotāji un vecāki skolēniem sākumskolas posmā, kuriem ir mācīšanās traucējumi.

Darba autore aprakstīs ieskatu pētījuma norises vietās.

Talsu 2.vidusskola ir skola, kura īsteno iekļaujošo izglītību. Skola realizē divas speciālās pamatizglītības programmas- Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem un Speciālā izglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem. Speciālā pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem tiek īstenota kopš 2016./2017.mācību gada.

Talsu 2.vidusskolā speciālo pamatizglītības programmu izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (izglītības programmas kods 21015611) sākumskolā 2024./2025.m.g. apgūst 15 skolēni. Ar katru gadu izglītojamo skaits speciālajā izglītības programmā izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā pieaug. Skola piedāvā skolēniem koriģējoši attīstošās nodarbības (logoritmiku, koriģējošo vingrošanu, logopēda un speciālā pedagoga nodarbības), skolā darbojas pedagoga palīgs. Talsu 2.vidusskolā izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem nodrošina iespēju izmantot atbalsta pasākumus.

4.2. Pētījuma struktūra un metodes.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika izmantotas kvalitatīvas pētnieciskās metodes- teorētiskās un empīriskās metodes.

Kā teorētiskās metodes tika izmantotas pedagoģiskās, psiholoģiskās un speciālās literatūras analīze un izvērtējums, kā arī normatīvo datu analīze. Pie empīriskajām metodēm tika izmantota aptauja, pētījumu datu apkopošana un analīze.

Literatūras analīze: Pētnieciskais darbs sākas ar zinātniskās literatūras analīzi. Darba autore veica zinātniskās literatūras analīzi par pētāmo problēmu, lai pētījums norisinātos sekmīgi. Iepazīšanās ar speciālās pedagoģijas, psiholoģijas un pedagoģijas literatūras darbiem un avotiem ļauj izziņāt un saprast teorētisko pamatojumu un citu autoru viedokļus un atziņas par atbalsta pasākumu sniegšanu skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā.

Pētījuma norises laikā tika izstrādātas divas anketas- Talsu 2.vidusskolas skolotājiem, kuri strādā ar skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolas vecumposmā un šo skolēnu vecākiem. Anketu paraugus skatīt pielikumā Nr.3. un Nr.4. Diplomdarba pētījumā iesaistītas ģimenes un sākumskolas skolotājas, kuri strādā ar skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

Izstrādātajās anketās Talsu 2.vidusskolas skolotājiem, kuri strādā ar skolēniem ar mācīšanās traucējumiem un šo skolēnu vecākiem ietverti atvērtie, slēgtie un pusslēgtie jautājumi.

Analizējot anketās sniegtās atbildes, tālāk darba autore sniegs pētījuma rezultātu analīzi un apkopojumu.

4.3. Anketu rezultātu analīze

Pētījuma izstrādē iesaistīti 9 Talsu 2.vidusskolas skolotāji, kuri māca skolēnus ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā un 12 ģimenes, kurās ir skolēns ar mācīšanās traucējumiem. Tiek analizētas un salīdzinātas sniegtās atbildes uz anketas jautājumiem.

1. Vai Jūs esat pamanījuši klasē bērnus ar mācīšanās grūtībām?

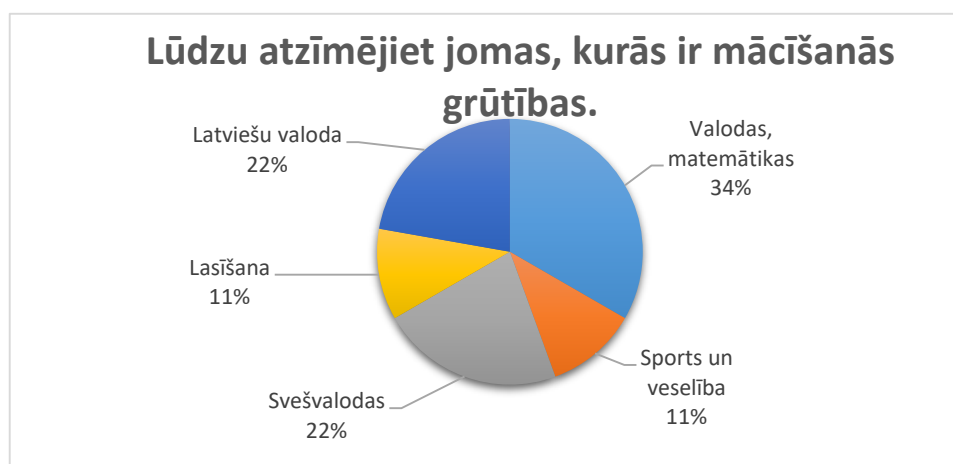
[Detalizēta informācija](#)

● Jā	9
● Nē	0

4.1.att. Vai Jūs esat pamanījuši klasē bērnus ar mācīšanās grūtībām? (skolotāju anketa)

Aptaujātie skolotāji uz jautājumu, vai ir pamanījuši klasē bērnus ar mācīšanās grūtībām, atzīmēja, ka visi ir pamanījuši klasē kādu skolēnu ar mācīšanās grūtībām. Uz jautājumu, precizēt, kurās jomās skolēniem ir grūtības, skolotāji norādīja, ka skolēniem vairāk grūtības sagādā matemātikas joma un valodu apguve. Pēc šī jautājuma varu secināt ka skolēniem atbalsta pasākumi nepieciešami matemātikas un latviešu valodas stundās. Atbalsta personālu, jēgpilni, būtu piesaistīt tieši šajās mācību stundās.

4.2.att.Lūdzu atzīmējiet mācību jomas, kurās skolēniem ir mācīšanās grūtības. (skolotāju anketa)

Uz jautājumu, kādu pedagoģisko atbalstu jūs sniežat skolēniem, kuriem ir novērotas grūtības, aptaujātie skolotāji atbildēja ļoti dažādi. Tomēr pēc respondentu sniegtajām atbildēm varam secināt, ka skolotāji dod iespēju skolēniem izmantot atgātnes un papildus skaidrojumu, kā arī pagarināto laiku un individuālu pieeju katram skolēnam. Darba autore secina, ka skolotāji izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem sniedz Ministru kabineta noteikumos paredzētos atbalsta pasākumus.

Ja jā, tad kādu pedagoģisko atbalstu Jūs bērnam sniežat?	
Respondents	Atbilde uz jautājumu
1.	Papildus skaidrojumu, iespēju izmantot atgātnes.
2.	Atgātnes, papildus laiks, nosacījuma skaidrošana.
3.	Dažādas lasīšanas stratēģijas, atgātnu veidošana un izmantošana
4.	Veicamos uzdevumus sadaļā un atkārtoti vai paskaidro vairākkārt.
5.	Atgātnes, konsultācijas, pagarināts izpildes laiks, individuāls atbalsts.
6.	Pagarināts laiks darbam, individuāla pieeja, atgātnes.
7.	Atviegloju darba lapas uzdevumus, papildus laika došana, atgriezeniskā saite
8.	Atgātnes
9.	Palīdzību izlasīt

4.3.att. Kādu pedagoģisko atbalstu Jūs bērnam sniežat? (skolotāju anketa)

Aptaujātajiem skolotājiem tika uzdots jautājums, vai jūs klasē esat pamanījuši bērnus ar mācīšanās traucējumiem, uz ko visi aptaujātie skolotāji atbildēja, ka ir pamanījuši klasē skolēnus ar mācīšanās traucējumiem. Varam izdarīt secinājumu, ka skolotāji spēj atpazīt klasē skolēnus ar mācīšanās traucējumiem. Atbalsta personāls ir veicis savus pienākumus izglītot skolotājus par izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem.

4. Vai Jūs klasē esat pamanījuši bērnus ar mācīšanās traucējumiem?

[Detalizēta informācija](#)

4.4.att. Vai Jūs klasē esat pamanījuši bērnus ar mācīšanās traucējumiem? (skolotāju anketa)

Uz jautājumu, kāda joma skolēniem sagādā grūtības, skolotāji ir atzīmējuši, ka skolēniem vislielākās grūtības sagādā latviešu valodas vai matemātikas satura apguve. Anketā var novērot, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem visbiežāk grūtības sagādā tieši matemātikas un latviešu valodas satura apguve, kas liek secināt, ka skolēniem nepieciešams atbalsts tieši šo divu mācību priekšmetu apgūvē.

5. Kāda joma skolēnam sagādā grūtības?

[Detalizēta informācija](#)

● Latviešu valoda	2
● Matemātika	1
● Latviešu valoda un matemātika	4

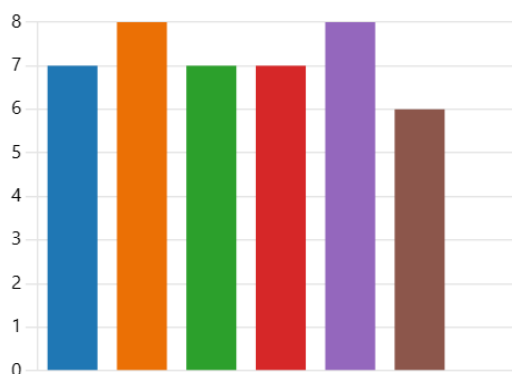
4.5.att. Kāda joma skolēnam sagādā grūtības? (skolotāju anketa)

Anketas nākamais jautājums tika uzdots par to, kādus atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskolā saņem skolēni ar mācīšanās traucējumiem. Pēc aptaujāto skolotāju atbildēm noprotams, ka Talsu 2.vidusskola piedāvā dažādus atbalsta pasākumus, kā, piemēram, logopēda nodarbības, speciālā pedagoga nodarbības, logoritmikas nodarbības un koriģējošo vingrošanu. Skola piedāvā arī atbalsta pasākumus klasē, skolotāja palīgs palīdz šiem skolēniem mācību stundās. Vēl skolēniem tiek nodrošinātas papildus konsultācijas.

6. Kādus atbalsta pasākumus skolēni ar mācīšanās traucējumiem saņem Talsu 2.vidusskolā?

[Detalizēta informācija](#)

● Logopēda nodarbības;	7
● Speciālā pedagoga nodarbības	8
● Logoritmikas nodarbības;	7
● Koriģējošo vingrošanu	7
● Atbalsta pasākumus klasē	8
● Papildus konsultācijas	6
● Cits	0

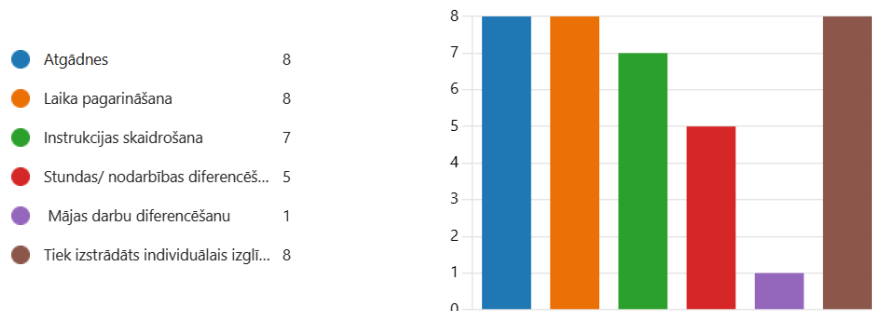

4.6.att. Kādus atbalsta pasākumus skolēni ar mācīšanās traucējumiem saņem Talsu 2.vidusskolā? (skolotāju anketa)

Nākamais jautājums tika uzdots ar mērķi noskaidrot, kādu pedagoģisko atbalstu skolotāji sniedz klasē skolēniem ar mācīšanās traucējumiem. Analizējot veiktās aptaujas atbildes, var secināt, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvāta iespēja izmantot atgādnēs, izmantot pagarināto laiku pārbaudes darbu rakstīšanā un instrukciju skaidrošana. Aptaujātie skolotāji mācību stundās izmanto diferencētus uzdevumus, kā arī diferencē uzdotos mājas darbus.

7. Kādu pedagoģisko atbalstu Jūs sniežat klasē skolēniem ar mācīšanās traucējumiem?

[Detalizēta informācija](#)

4.7.att. Kādu pedagoģisko atbalstu Jūs sniežat klasē skolēniem ar mācīšanās traucējumiem? (skolotāja anketa)

Aptaujātajiem skolotājiem tika uzdots jautājums, kā Jūs informējat vecākus par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem skolā. No skolotāju sniegtajām atbildēm varam secināt, ka skolotāji vecākus informē dažādos veidos, tomēr pārsvarā tas notiek individuālo sarunu laikā, sadarbojoties ar skolas atbalsta personālu. Pēc atbildēm uz dotajiem jautājumiem, var secināt, ka skolotāji sadarbojas ar vecākiem un šajā sadarbībā iesaistās arī skolas atbalsta personāls. Tā kā aptaujātie skolotāji vecākus informē dažādos veidos, darba autore iesaka skolai izstrādāt mehānismu kā informēt vecākus par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

Kā Jūs informējat vecākus par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem skolā? Miniet piemērus.	
Respondents	Atbilde uz jautājumu
1.	Jā, individuālā sarunā ar vecāku.
2.	Individuālās sarunās.
3.	E-klases pastā, rakstot vēstuli, individuāla saruna ar vecākiem.
4.	Sadarbībā ar atbalsta personālu.
5.	Saziņa, izmantojot skolas atbalsta personālu vai e-klase.
6.	Ir atsevišķa sadaļa ofisā, kurā ir apkopoti bērni ar mācīšanās grūtībām, sastādīta mācīšanās programma un nosūtīta vecākiem elektroniski.
7.	E-klases pasts, telefoniski
8.	Individuālās sarunas
9.	Paziņojot e-klasē, pārbaudes darbu piezīmēs, pierakstot, kāds atbalsts tika sniegts.

4.8.att. Kā Jūs informējat vecākus par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem skolā? Miniet piemērus. (skolotāju anketa)

Uz jautājumu, kādi atbalsta pasākumi nepieciešami skolēniem ar mācīšanās traucējumiem, aptaujātie skolotāji norādīja, ka skolēniem nepieciešams sastādīt individuālo plānu, iespēja izmantot papildus laiku un atgātnes. Ļoti svarīgi ir diferencēt uzdevumus mācību stundās. Ļoti labs palīgs mācību stundu diferencēšanai ir skolotāja palīgs. Darba autore secina, ka skolotāji izprot kādi atbalsta pasākumi nepieciešami skolēniem. Tomēr skolotājiem nepieciešama palīdzība kā tos sistematizēt, ieviest vienotu atbalsta sistēmu pēc kuras strādātu visi skolotāji.

Nosauc kādi atbalsta pasākumi nepieciešami skolēniem ar mācīšanās traucējumiem?	
Respondents	Atbilde uz jautājumu
1.	Diferencēti uzdevumi, atgātnes, papildus laiks
2.	Atgātnes, rakstisku atbilžu mutiska uzklauššana, instrukcijas skaidrošana, laika pagarinājums
3.	Sportā vairāk ar individuālu pieeju.
4.	Atgātnes, konsultācijas, pagarināts izpildes laiks, individuāls atbalsts.
5	Individuāls darbs lasītprasmes uzlabošanai, atgātnes, atviegloti uzdevumi, iezīmēti atslēgas vārdi uzdevuma izpildei.
6.	Atgātnes, papildus laiks, uzdevumi un teksti vieglajā valodā, skolotāja palīgs klasē, vecāku piesaiste
7.	Pagarināts laiks darba izpildei
8.	Atgātnes, laika pagarināšana, individuālais plāns.

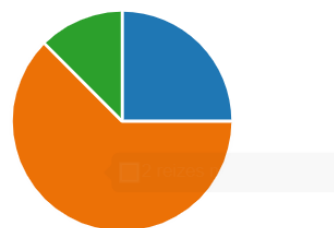
4.9.att. Nosauc, kādi atbalsta pasākumi nepieciešami skolēniem ar mācīšanās traucējumiem? (skolotāju anketa)

Aptaujātajiem skolotājiem tika uzdots jautājums, cik bieži skolēns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības, ja viņš tās apmeklē. Pēc aptaujāto skolotāju dotajām atbildēm varam secināt, ka skolēni apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības 2 reizes nedēļā. Autore secina, ka tas ir pietiekami, lai skolēnam nebūtu nepieciešams meklēt nodarbības ārpus skolas.

10. Ja skolēns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības, cik bieži?

[Detalizēta informācija](#)

- 1 reizi nedēļā; 2
- 2 reizes nedēļā 5
- Vairāk kā 2 reizes nedēļā 1

4.10.att. Ja skolēns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības, cik bieži? (skolotāju anketa)

Pētījuma izstrādes laikā tika aizsūtītas anketas un aptaujāti vecākiem, kuru bērni mācās Talsu 2.vidusskolā sākumskolas vecumposmā un kuriem ir mācīšanās traucējumi. Aptaujātie 12 vecāki atzina, ka ir informēti par to, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvātas koriģējoši attīstošās nodarbības.

1. Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvātas koriģējoši attīstošās nodarbības?

[Detalizēta informācija](#)

 Ieskati

 Jā	12
 Nē	0

4.11.att. Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvātas koriģējoši attīstošās nodarbības? (vecāku anketa)

Aptaujātie vecāki atzina, ka ir informēti par to, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem pienākas atbalsta pasākumi. Pēc šiem jautājumiem, var secināt, ka vecāki ir informēti par atbalstu pasākumiem, tas nozīmē, ka skolas atbalsta personāls ir informējis vecākus par atbalsta pasākumu nodrošināšanu izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem.

2. Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem pienākas atbalsta pasākumi?

[Detalizēta informācija](#)

 Ieskati

 Jā	12
 Nē	0

4.12.att. Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem pienākas atbalsta pasākumi? (vecāku anketa)

Aptaujātajiem vecākiem tika uzdots jautājums, vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskolā? Uz šo jautājumu visi aptaujātie vecāki atbildēja apstiprinoši. Darba autore uzskata, ka tas ir pozitīvi, ka visi vecāki atzīst, ka ir informēti par piedāvātajiem atbalsta pasākumiem, tas nozīmē, ka atbalsta personāls strādā, lai vecākus informētu par piedāvātajiem atbalsta pasākumiem.

3. Vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskolā?

[Detalizēta informācija](#)

● Jā	12
● Nē	0

4.13.att. Vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskolā? (vecāku anketa)

Aptaujātajiem vecākiem tika uzdots jautājums ar mērķi noskaidrot, kādas koriģējoši attīstošās nodarbības bērns apmeklē Talsu 2.vidusskolā. Analizējot atbildes uz šo jautājumu, varam secināt, ka Talsu 2.vidusskolā skolēni ar mācīšanās traucējumiem apmeklē dažādas koriģējoši attīstošās nodarbības. To skaitā:

- 10 skolēni apmeklē logopēda nodarbības;
- 11 skolēni apmeklē speciālā pedagoga nodarbības;
- 3 skolēni apmeklē logoritmikas nodarbības;
- 1 skolēns apmeklē koriģējošo vingrošanu.

4. Kādas koriģējoši attīstošās nodarbības Jūsu bērns apmeklē Talsu 2.vidusskolā?

[Detalizēta informācija](#)

● Logopēda nodarbības	10
● Speciālā pedagoga nodarbības	11
● Logoritmikas nodarbības	3
● Koriģējošo vingrošanu.	1
● Cits	0

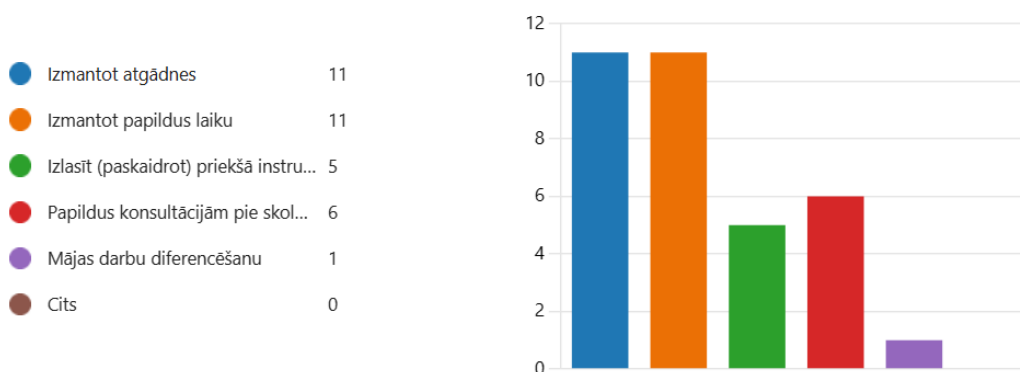

4.14.att. Kādas koriģējoši attīstošās nodarbības Jūsu bērns apmeklē Talsu 2.vidusskolā? (vecāku anketa)

Aptaujātajiem vecākiem tika uzdots jautājums, kādus atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskola piedāvā skolēniem ar mācīšanās traucējumiem. Pēc vecāku sniegtajām atbildēm, varam secināt, ka vecāki ir informēti, ka skolēniem tiek piedāvāta iespēja izmantot atgātnes un papildus laiku. Ir vecāki, kuri ir informēti, ka skolēniem drīkst nolasīt priekšā uzdevuma noteikumus un izmantot iespēju aiziet uz papildus konsultācijām pie skolotāja, lai izzinātu sev neskaidros jautājumus.

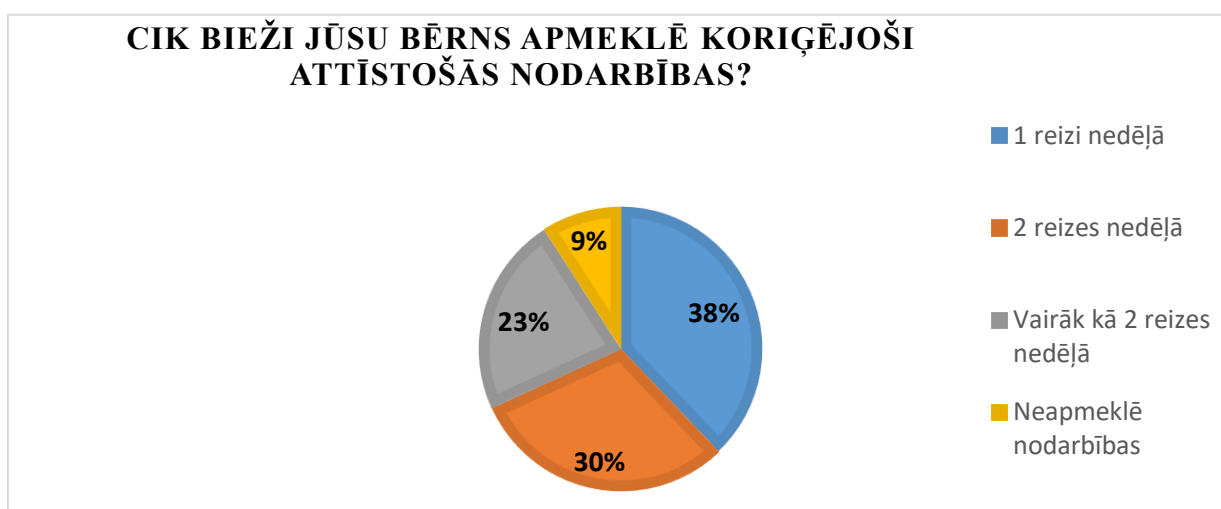
5. Kādus atbalsta pasākumus Jūsu bērnam piedāvā Talsu 2.vidusskola?

[Detalizēta informācija](#)

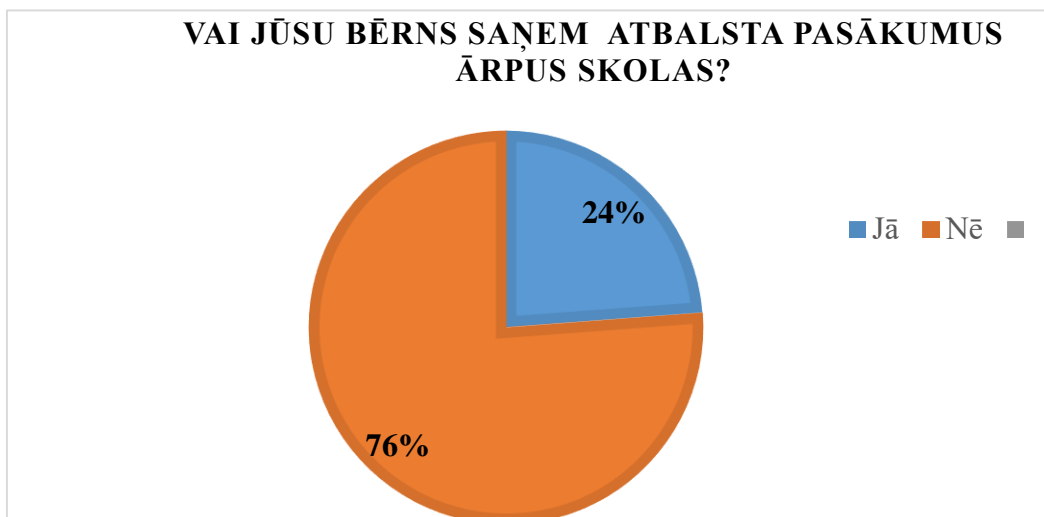
4.15.att. Kādus atbalsta pasākumus Jūsu bērnam piedāvā Talsu 2.vidusskolā ? (vecāku anketa)

Vecākiem tika uzdots jautājums ar mērķi noskaidrot, cik bieži bērni apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības. Apskatot atbildes, var secināt, ka bērni koriģējoši attīstošās nodarbības apmeklē 2 reizes nedēļā vai vairāk nekā 2 reizes nedēļā. Darba autorei tas šķiet ļoti labs rādītājs, kurš norāda, ka skolēni ar mācīšanās traucējumiem saņem sev pienākošās atbalsta iespējas.

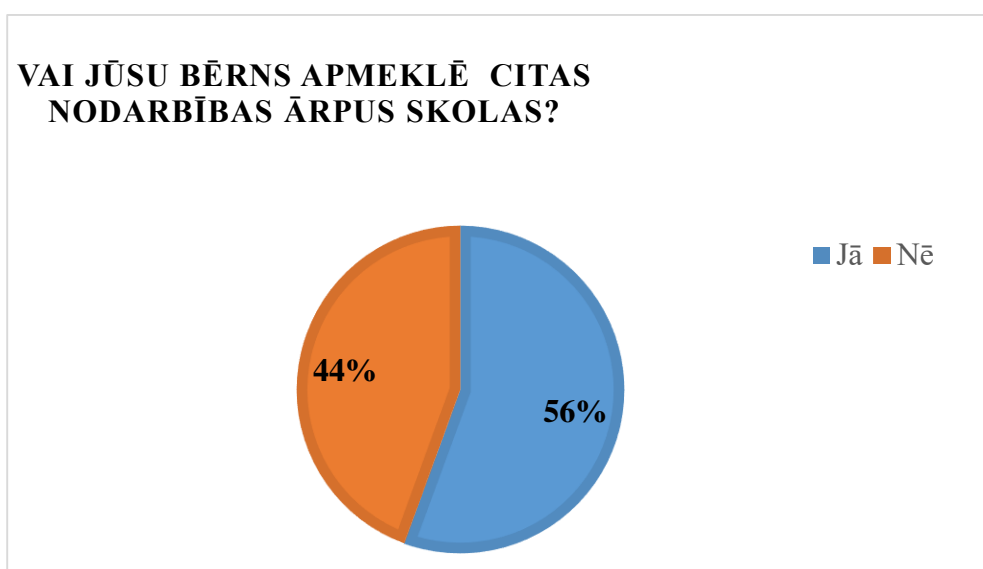
4.16.att.. Cik bieži Jūsu bērns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības? (vecāku anketa)

Darba autore aptaujātajiem vecākiem uzdeva jautājumu, vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus ārpus skolas? 76 % no aptaujātajiem vecākiem atzīst, ka bērns nesaņem atbalsta pasākumus ārpus skolas. Tikai 24% respondentu atzīst, ka viņu bērni saņem atbalsta pasākumus ārpus skolas. Tas nozīmē, ka lielākajai daļai respondentu pietiek ar skolas sniegtajiem atbalsta pasākumiem.

4.16.att. Vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus ārpus skolas? (vecāku anketa)

Aptaujātajiem vecākiem tika uzdots jautājums ar mērķi noskaidrot, vai skolēns apmeklē citas nodarbības ārpus skolas. 56% aptaujāto atbildēja jā, 44% nē. Tātad ir daļa skolēnu, kuri apmeklē nodarbības ārpus skolas. Anketā norādīts arī tas, ka skolēni dodas uz nodarbībām “Brīnumiņā”, kurā notiek dažādas nodarbības bērniem.

4.17.att. Vai Jūsu bērns apmeklē citas nodarbības ārpus skolas? (vecāku anketa)

NOBEIGUMS UN SECINĀJUMI

Talsu 2.vidusskolā iekļaujošās izglītības process norit jau 7 gadus. Darba autore uzskata, ka skolā ir panākts liels progress. skolēni tiek iekļauti vispārizglītojamajās klasēs. Skola nodrošina atbalstu šiem skolēniem.

Diplomdarba autore, sākot izstrādāt diplomdarbu, izvirzīja mērķi, noskaidrot kādus atbalsta pasākumus skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sniedz Talsu 2.vidusskolā.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, diplomdarba autore izpildīja noteiktos uzdevumus: analizēja zinātnisko literatūru par pētāmo jautājumu; veikt pētījumu par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem Talsu 2.vidusskolā; anketēja vecākus par atbalsta pasākumiem izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem; analizēja pētījumā iegūtos datus un veikt to apstrādi; izstrādāja rekomendācijas un ieteikumus atbalsta pasākumu efektivitātes uzlabošanai Talsu 2.vidusskolā.

Lai rastu atbildi uz pētāmo jautājumu, diplomdarba autore izstrādāja divas aptaujas anketas. Anketēja 9 Talsu 2.vidusskolas sākumskolas skolotājus, kuri strādā ar skolēniem ar mācīšanās traucējumiem un 12 vecākus skolēniem ar mācīšanās traucējumiem, un veica anketu analīzi. Anketēšanu rezultātu ticamība ir pietiekoša, tika anketēti visi Talsu 2.vidusskolas skolotāji, kuri strādā ar skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolas vecumposmā un arī šo skolēnu vecāki.

Diplomdarba autore ar empīrisko metodi: anketēšanu, noskaidroja vai vecāki ir informēti, ka skolēniem pienākas atbalsta pasākumi. Noskaidroja arī kādi atbalsta pasākumi skolēniem pienākas un cik bieži skolēni tos izmanto.

Pētījuma darba laikā un noslēgumā darba autore secina:

1. Iekļaujošais process Latvijā skolēniem ar speciālām vajadzībām vispārējās izglītības iestādēs norit dažādi. Ir skolas, kuras vēlas šos bērnus iekļaut savā skolā un kurās tiek īstenotas nepieciešamās programmas. Skolām nereti nākas saskarties ar dažādām problēmām, kuras traucē norītēt iekļaušanas procesam. Visbiežāk tas ir materiālu trūkums, skolotāju pieredzes trūkums, strādājot ar skolēniem ar speciālajām vajadzībām.
2. Talsu 2.vidusskolā iekļaujošās izglītības process ar mainīgām sekmēm notiek jau 7 gadu. Mērķtiecīgi darbojoties, iekļaujošās izglītības process ir realizēts salīdzinoši veiksmīgi.

3. Lai gan Talsu novadā šogad tika izveidota iekļaujošās izglītības metodiskā joma Talsu novadā, informācija par vienotu sistēmu kā iekļaut skolēnus ar mācīšanās traucējumiem vispārizglītojošajās iestādēs ir skopa. Līdz šim brīdim nav dota informācija, kur var atrast izstrādātus vienotus standartus vai noteikumus, kā īstenot iekļaujošo izglītību Talsu novadā. Darba autore uzskata, ka ļoti svarīgi ir sakārtot iekļaujošās izglītības jomas darbību Talsu novadā, lai uzlabotu izglītības ieguves kvalitāti skolēniem ar mācīšanās traucējumiem un padarīs vieglāku darbu novadu skolu vadītājiem un speciālajiem pedagogiem.

4. Pētījumu dati liecina, ka iekļaujošā izglītības process Talsu 2.vidusskolā ir norisinās veiksmīgi. Skolēnu vecāki un skolotāji ir informēti par to kādi atbalsta pasākumi pienākas skolēniem ar mācīšanās traucējumiem un arī tos īsteno.

5. Lai iekļaujošo izglītību Talsu 2. vidusskolā īstenotu vēl veiksmīgāk, nepieciešams pašvaldības pabalsts, lai varētu algot vairāk skolotāju palīgus nodrošinot kvalitatīvu atbalstu skolēniem un pedagogiem.

Pēc iepriekšminētajiem secinājumiem, diplomdarba autore secina, ka pētījuma mērķis ir sasniegts un tika atbildēts uz pētījuma jautājumu par to kādi atbalsta pasākumi tiek organizēti Talsu 2.vidusskolā bērniem ar mācīšanās traucējumiem, jo tika veikta anketēšana, kurā tika noskaidrots, kādus atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskola organizē skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

Turpmākajos pētījumos iespējams pētīt, skolotāju un vecāku sadarbību skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.

IETEIKUMI UN REKOMENDĀCIJAS TALSU 2.VIDUSSKOLAS VADĪBAI

Pētījuma darba noslēgumā autore izstrādāja ieteikumus un rekomendācijas Talsu 2.vidusskolai, priekšlikumi skolotājiem un priekšlikumi vecākiem, kuriem ir skolēni ar mācīšanās traucējumiem.

1. Talsu 2.vidusskolas vadībai ir jāizstrādā vienota un sistematizēta kārtība par to, kā skolotājiem informēt vecākus, kuriem ir skolēni ar mācīšanās traucējumiem par to ka skolēniem ir mācīšanās grūtības un kādi atbalsta pasākumi skolēniem pienākas.
2. Lietderīgi skolas atbalsta komandai būtu izstrādāt plānu, kā izveidot pozitīvāku sadarbību starp skolotājiem un vecākiem, kuriem ir skolēni ar mācīšanās traucējumiem.
3. Talsu 2.vidusskolas vadībai uzsākt sarunas ar Talsu novada izglītības pārvaldi par vairāku pedagoga palīgu piesaisti Talsu 2.vidusskolai sākumskolas vecumposmā, lai veicinātu skolēnu ar mācīšanās traucējumiem izaugsmi mācību procesā.
4. Darba autore iesaka Talsu 2.vidusskolai papildināt pieejamo koriģējoši attīstošo nodarbību piedāvājumu, lai skolēni varētu nepieciešamās koriģējoši attīstošās nodarbības atrast tieši skolā, skolēniem nebūtu jāapmeklē nodarbības ārpus skolas.
5. Sākumskolas skolotājiem piedāvāt iziet kursus par mācību traucējumu veidiem un to atpazīšanu. Tas būtu ļoti svarīgi īpaši jaunajiem kolēģiem, lai viņi ātrāk izprastu izglītojamo ar mācīšanās traucējumiem specifiku un dažādību.
6. Nepieciešams izglītot arī izglītojamo ar mācīšanās traucējumiem vecākus. Lai gan vecāki ir labi informēti par to, kādi atbalsta pasākumi viņu bērniem pienākas, būtu ļoti vērtīgi pārrunāt kā vecāki var atbalstīt savus bērnus mājās, kā palīdzēt bērniem kļūt neatkarīgiem.
7. Darba autore uzskata, ka ļoti svarīgi ir izglītot visus izglītības iestādes skolēnus, jo lai gan iekļaujošā izglītība Latvijā tiek īstenota jau kādu laiku, skolēni un viņu vecāki ne vienmēr ir tam gatavi. Ļoti svarīgi ir saprast, ka mēs visi esam dažādi.

Talsu 2.vidusskola ir lielisks piemērs kā īstenot iekļaujošo izglītību. Darba autore cer, ka skola turpinās attīstīties, lai turpinātu sniegt šiem skolēniem iespēju mācīties un sasniegt labus rezultātus.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. Beizītere, Grumolte-Lerhe & Ziemane. (2020). *Iekļaujošā izglītība bērniem ar speciālām vajadzībām Latvijā*, Pētījuma gala ziņojums, Pieejams: [leklaujosa izglitiba berniem spec vajadzibam Latvija \(saeima.lv\)](http://leklaujosa-izglitiba-berniem-spec-vajadzibam-latvija-saeima.lv)
2. Encarnacao, P., RAYKaeser, S. Bianquin, N. Supporting Students with Learning Disabilities (2011). A Guide for Teachers. (atsauce 05.03.2023). Pieejams : <https://www2.gov.bc.ca>
3. Ceruka, K. (2016). *Pedagoģiskais atbalsts skolēniem ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem vispārējā izglītības iestādē X*, diplomdarbs, Rīga, 146.lpp.
4. Freimanis, I. (2007). *Ieskats speciālās skolas dzīvē*. Rīga: RAKA, 271.lpp
5. Gartland, D., Strosnider, R. (2017). *Learning Disabilities and Achieving High Quality Education Standards*. Hammill Institute on Disabilities, Learning Disability Quarterly. (skatīts 17.12.2023.) Pieejams: <https://datubazes.lanet.lv:5054/doi/pdf/10.1177/0731948717696277>
6. Hadaņonoka, I., Hadaņonoka, L. (1999.g.) “*Kā raisās valodiņa? Skolotājiem, logopēdiem un vecākiem.*”, Rīga, RASA ABC, 25.lpp.
7. Izglītības un zinātnes ministrija. *Iekļaujošā un speciālā izglītība*. Pieejams: [leklaujošā izglītība un speciālā izglītība | Izglītības un zinātnes ministrija \(izm.gov.lv\)](http://leklaujosa-izglitiba-un-speciala-izglitiba-izm.gov.lv) (skatīts 19.06.2023.)
8. Latvijas republikas tiesību akti. *Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām Ministru kabineta 19.11.2019. noteikumi Nr. 556*. Pieejams: [Likumi.lv tip.edu.lv](http://likumi.lv) (skatīts 19.06.2023)
9. Liepiņa, Sk. (2003). *Speciālā psiholoģija*, Rīga: RAKA, 37.lpp.
10. Liepiņa, Sk. (2008). *Speciālā psiholoģija*, Rīga: RAKA, 397.lpp

11. Likumi.lv. *Latvijas Republikas tiesību akti*. Pieejams: [Par atbalstu Latvijas Republikas dalībai Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūrā \(likumi.lv\)](#) (skatīts 15.06.2023.)
12. Nikiforovs, O. (2014) *Pirmskolas vecuma bērnu intelektuālo spēju diagnostika*, Rīga, RAKA, 4.lpp.
13. Nīmante, D. (2021). *Dažādība un iekļaušanās izglītībā*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds (105.lpp)
14. Izglītības un zinātnes ministrija, *Iekļaujošā izglītība un speciālā izglītība*. Pieejams: [Iekļaujosa izglitiba berniem spec vajadzibam Latvija \(saeima.lv\)](#) (skatīts 22.09.2023.)
15. izm.gov.lv. *Iekļaujošā un speciālā izglītība*. Pieejams: [Iekļaujošā izglītība un speciālā izglītība | Izglītības un zinātnes ministrija \(izm.gov.lv\)](#). (skatīts 14.06.2023.)
16. Prudņikova, I. (2004) *Montesori pedagoģija ikdienā Teorija, pieredze, prakse*, Rīga, RAKA, 5.lpp.
17. Rozenfelde, M. (2008). *Bērns ar attīstības problēmām vispārējās izglītības iestādē*. Rēzekne: Izd. AR, 92.lpp
18. Skola2030. *Iekļaujošā izglītība*. Pieejams: [Iekļaujoša izglītība \(skola2030.lv\)](#) (skatīts 20.06.2023.)
19. Talsu novada izglītības pārvalde. *Speciālā izglītība*, Pieejams: [Speciālā izglītība - Izglītības pārvalde \(tnip.lv\)](#) (skatīts 17.06.2023.)
20. Talsu 2.vidusskolas izglītojamo saraksts, kuri apgūst speciālo pamatizglītības programmu izglītojamiem ar mācīšanās traucējumiem, 2023./2024.m.g.
21. Tūbele S., Kauliņa A. (2010). *Logopēda un psihologa sadarbība specifisko lasīšanas traucējumu diagnosticēšanā*. Latvijas Universitātes raksti. 747. sējums

22. Tūbele S., Landra T., Šūmane I., Burčaka M., Laganovska E., Kušnere S., Vīgante R. (2013). *Metodiskais materiāls pedagogiem darbam ar izglītojamiem, kuriem ir mācīšanās traucējumi un redzes traucējumi*. Rīga: Valsts izglītības satura centrs. 128.lpp.
23. Tūbele, S. (2019) *Valodas traucējumu novērtēšana*. Rīga, Izdevniecība RAKA, 7.lpp.
24. Tūbele, S., Šteinberga, A. (2004.) *Ievads speciālajā pedagogijā*. Rīga: RAKA, 112.lpp
25. Valsts izglītības satura centrs. *Speciālās izglītība*. Skatīt: [Speciālā izglītība | Valsts izglītības satura centrs \(visc.gov.lv\)](#), (skatīts 20.06.2023.)
26. Voldermane K. (2019) *Ilustrētā rokasgrāmata. Mācīšanās prasmes*. Rīga, apgāds ZVAIGZNE ABC, 13.lpp.
27. Wendy Cavendish, University of Miami, “*Learning Disabilities Around the Globe: Making Sense of the Heterogeneity of the Different Viewpoints*” Pieejams: https://www.researchgate.net/publication/301221227_Learning_Disabilities_Around_the_GlobeMaking_Sense_of_the_Heterogeneity_of_the_Different_Viewpoints (skatīts 20.06.2023.)

PIELIKUMI

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Talsos

APSTIPRINĀTS

Ar Talsu 2.vidusskolas Metodiskās jomas
2021.gada 26.augusta lēmumu, protokolu Nr. __

**KĀRTĪBA, KURĀ TALSU 2.VIDUSSKOLĀ NOSAKA IZGLĪTOJAMO SPECIĀLĀS
VAJADZĪBAS UN KĀ SAGATAVO UN ĪSTENO INDIVIDUĀLO IZGLĪTĪBAS
PROGRAMMAS APGUVES PLĀNU**

____.
Nr. _____

*Izdoti saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.556
"Prasības vispārējās izglītības iestādē,
lai to īstenotajās izglītības programmās
uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām" 7. punktu*

I Vispārīgie jautājumi

1.Kārtība, kurā Talsu 2.vidusskolā nosaka izglītojamo speciālās vajadzības un kā izstrādā un īsteno Individuālo izglītības programmas apguves plānus (turpmāk - Kārtība), ir izveidota, lai nodrošinātu Talsu 2.vidusskolā (turpmāk - Izglītības iestāde) vienotu pieeju izglītojamo speciālo vajadzību noteikšanai un Individuālo izglītības programmas apguves plānu (turpmāk - Plāns) izstrādāšanai.

2. Izglītojamajiem nepieciešamā individuālā atbalsta nodrošināšanai Izglītības iestādē darbojas Atbalsta personāla komanda, kuru vada izglītības iestādes vadītāja vietnieks izglītības jomā.

3. Noteikumos lietotie termini:

3.1. atbalsta personāla komanda - ar Izglītības iestādes direktora rīkojumu izveidota atbalsta speciālistu grupa, kuras sastāvā iekļauts Izglītības iestādes izglītības psihologi, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, logopēdi un direktora vietnieki izglītības jomā. Atbalsta personāla komanda nodrošina izglītojamā speciālo vajadzību identificēšanu, atbalsta pasākumu noteikšanu un īstenošanu, kā arī savas kompetences ietvaros Izglītības iestādē veic pedagoģiskā, psiholoģiskā un sociālā atbalsta sniegšanu un koordinēšanu;

3.2. speciālās vajadzības - izglītojamo attīstības vai mācīšanās grūtības, kuras konstatējusi Izglītības iestādes Atbalsta personāla komanda vai citi speciālisti.

4. Plāns tiek veidots:

- 4.1. izglītojamajiem, kuriem ir Valsts vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem mācību procesā;
 - 4.2. izglītojamajiem, kuriem konstatētas mācīšanās grūtības, veikts pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums un sniegts atzinums par atbalsta pasākumu nepieciešamību;
 - 4.3. izglītojamajiem, kuriem ir noteikta atkārtota mācību satura apguve tajā pašā klasē.
5. Kārtība adresēta Izglītības iestādes pedagogiem, atbalsta personāla komandai, izglītojamajiem un viņu vecākiem vai citam bērna likumiskajam pārstāvim (turpmāk - Vecāki).
 6. Visiem Izglītības iestādes darbiniekiem noteikto pasākumu nodrošināšanā jāievēro personu datu aizsardzība, konfidencialitāte un ētikas normas.

II Speciālo vajadzību identificēšana izglītojamajiem

7. Izglītojamajiem, kuriem nav Valsts vai pašvaldības pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinuma, bet kuriem konstatētas mācīšanās grūtības, speciālo vajadzību identificēšanā un atbalsta pasākumu sniegšanā tiek noteikti šādi pasākumi:
 - 7.1. izglītojamā novērošana un speciālo vajadzību identificēšana;
 - 7.2. informācijas nodošana Atbalsta personāla komandas vadītājam;
 - 7.3. vecāku, iesaistīto pedagogu un Atbalsta personāla komandas tikšanās;
 - 7.4. izglītojamā pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums un izpēte nepieciešamo atbalsta pasākumu noteikšanai;
 - 7.5. plāna sagatavošana un īstenošana.
8. Izglītojamo novērošanu un speciālo vajadzību identificēšanu veic Izglītības iestādes atbalsta personāla komandas speciālisti (izglītības psihologi, logopēdi, sociālais pedagogs un speciālais pedagogs), mācību priekšmetu pedagogi un/vai klases audzinātāji, kuri nodod informāciju izglītības iestādes Atbalsta personāla komandas vadītājam.
9. Izglītības iestādes Atbalsta personāla komanda, pamatojoties uz izglītojamā Vecāku iesniegumu un pievienotajiem dokumentiem, veic pedagoģisko vai psiholoģisko novērtējumu un sniedz atzinumu Plāna sagatavošanai. Ja vecāki nesadarbojas, pedagoģiskais vai psiholoģiskais novērtējums var tikt veikts pēc Izglītības iestādes iniciatīvas.
10. Ja Vecāki piekrīt Plāna sagatavošanai un īstenošanai, tad tas tiek izstrādāts saskaņā ar Kārtību. Ja Vecāki nepiekrīt Plāna sagatavošanai un īstenošanai, tad Vecāki raksta iesniegumu, ka atsakās no atbalsta pasākumiem, un Plāns netiek sagatavots.

III Individuālā izglītības programmas apguves plāna sagatavošana un īstenošana

11. Plāns ir izglītojamā spējām pielāgota izglītības procesa organizēšana, ņemot vērā viņa pieredzi, prasmes, izziņas procesu īpatnības un veselības stāvokli, lai sasniegtu izglītības standartā un mācību priekšmetu programmās izvirzītos mērķus un uzdevumus. Precīzi tiek

apzinātas izglītojamā stiprās un vājās puses, lai Plānā noteiktu nepieciešamās mācību metodes un līdzekļus, kā arī izvirzītu jēgpilnus un izmērāmus sasniedzamos rezultātus.

12. Saņemot Vecāku iesniegumu Plāna sagatavošanai un īstenošanai, Atbalsta personāla komandas vadītājs piesaista klases audzinātāju, pedagogus un Atbalsta komandas speciālistus konkrētā izglītojamā izpētei nepieciešamo atbalsta pasākumu noteikšanai atbilstoši izglītojamā speciālajām vajadzībām, kā arī nosaka atbildīgo pedagogu/speciālistu MK noteikumu Nr.556 2.pielikumā noteiktā Plāna izstrādei. (Pielikums Nr.1)

13. Plānu, kopīgi sadarbojoties, veido un apstiprina pedagogi, Atbalsta personāla komandas speciālisti, Izglītības iestādes administrācija un Vecāki.

14. Esošās informācijas apkopošanai, sarunu un izpētes laikā iegūto faktu izvērtēšanai, izglītojamā pedagogiskajai vai psiholoģiskajai novērtēšanai, mācību mērķu un uzdevumu izvirzīšanai, kā arī nepieciešamo atbalsta pasākumu un metožu noteikšanai paredzētas 4-6 nedēļas no Vecāku iesnieguma saņemšanas brīža.

15. Atbalsta pasākumi var aptvert šādas jomas: mācīšanās metodes un materiāli; mājasdarbi un vērtēšana; laika plānojums un mācību vide; informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošana, kas dod izglītojamajiem ar speciālajām vajadzībām vienlīdzīgu iespēju piekļūt mācību saturam un parādīt izglītības procesā apgūtās zināšanas un prasmes.

16. Plāns tiek apstiprināts ar izglītības iestādes vadītāja rīkojumu laika posmam, kas nepārsniedz vienu mācību gadu. Tas tiek kopīgots Microsoft Office, lai būtu pieejams visiem iesaistītajiem un laika gaitā varētu tikt koriģēts.

17. Ne retāk kā divas reizes mācību gadā Plāna īstenošanas gaitu kopīgi izvērtē plāna īstenošanā iesaistītie pedagogi un speciālisti, izglītojamais un viņa Vecāki.

18. Ja Plāna izvērtēšanā konstatēts, ka atbalsta pasākumu piemērošana nav palīdzējusi izglītojamajam sasniegt plānā noteiktos mērķus, tad sadarbībā ar Valsts vai pašvaldības pedagogiski medicīnisko komisiju vai atbalsta speciālistiem, kuri sniedza atzinumu, veic atkārtotu speciālo vajadzību izvērtēšanu.

IV Atbalsta pasākumu organizēšanas kārtība un iesaistīto pušu atbildība

19. Atbalsta personāla komandas vadītājs apkopo un izvērtē informāciju par izglītojamajiem, kuriem nepieciešams atbalsts; plāno izglītojamo individuālo vajadzību izvērtēšanu; organizē tikšanās ar izglītojamajiem, viņu Vecākiem, pedagogiem un Atbalsta personāla komandu; koordinē Plāna izstrādāšanu, īstenošanu un izvērtēšanu.

20. Pedagogi un klašu audzinātāji informē Atbalsta personāla komandu par novērotajām izglītojamo attīstības vai mācīšanās grūtībām; piedalās izglītojamo individuālo spēju un vajadzību izvērtēšanā; sadarbojas Plāna izstrādāšanā, īstenošanā un izvērtēšanā,

nepieciešamības gadījumā tiekoties sanāksmēs un sarunās ar Atbalsta personāla komandu un Vecākiem; nodrošina atbalsta pasākumus mācību procesā un pedagoģiskajā darbībā ievēro speciālistu rekomendācijas.

21. Atbalsta personāla komandas speciālisti atbilstoši kompetencei veic izglītojamo novērošanu un speciālo vajadzību identificēšanu; piedalās Atbalsta personāla komandas sanāksmēs, organizē individuālas sarunas ar pedagogiem un izglītojamo Vecākiem par nepieciešamo atbalsta pasākumu organizēšanu; īsteno pedagoģisko un psiholoģisko novērtēšanu; piedalās Plāna sagatavošanā, īstenošanā un izvērtēšanā.

V Noslēguma jautājumi

22. Kārtība stājas spēkā ar tās apstiprināšanas brīdi.

23. Izglītības iestādes pedagogus un Atbalsta personāla komandu ar Kārtību iepazīstina izglītības iestādes vadītāja vietnieks izglītības jomā.

Individuālais izglītības programmas apguves plāns izglītojamajam ar speciālajām vajadzībām

I Informācija individuālā izglītības programmas apguves plāna izveidei

1. Ziņas par izglītojamo

Vārds, uzvārds _____

Dzimšanas dati _____

Izglītības iestāde, klase (grupa) _____

Datums, kad konstatēta atbalsta nepieciešamība _____

Joma, kurā nepieciešams atbalsts _____

2. Plāna izstrādes pamatojums

Pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums

Konstatētas attīstības/mācīšanās grūtības

Cita veida atbalsts

3. Atbalsta speciālistu atzinumi plāna sastādīšanas brīdī (izglītības, psiholoģiskais, valodas, sociālais un uzvedības vērtējums)

Informācijas avots	Datums	Izvērtēšanas rezultāti

4. Izglītojamā stiprās puses un jomas, kurās nepieciešams atbalsts

Stiprās puses (ko izglītojamais prot un labprāt dara)	Jomas, kuras jāpilnveido/kurās nepieciešams atbalsts

5. Mācību priekšmeti vai nodarbības, uz kurām attiecas plāns

6. Pielāgojumi

Datums			
Mācību pielāgojumi			
Vides pielāgojumi			
Pārbaudes darbu pielāgojumi			

Papildu informācija

7. Izglītojamajam izglītības iestādē noteiktie papildu atbalsta pasākumi ārpus mācību procesa

Pasākumi (korekcijas nodarbības, logopēdijas nodarbības, konsultācijas, nodarbības pie psihologa, ārstnieciskā vingrošana u. c.)	Nodarbību laiki	Speciālists

II Individuālais izglītības programmas apguves plāns

Mācību priekšmets/nodarbība _____

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)

III Vienošanās par plāna īstenošanu

Sadarbība ar likumiskajiem pārstāvjiem (sasniegtie rezultāti, turpmāk veicamais darbs)

Datums	Aktivitāte	Turpmāk plānotās darbības

Paredzētais plāna izvērtēšanas datums (periods) _____

Komentāri _____

IV Plāna īstenošanas izvērtējums

Datums _____

Atbalsta speciālistu viedoklis/atzinumi

Likumisko pārstāvju viedoklis

Izglītojamā viedoklis

Secinājumi par izglītojamā attīstības līmeni

Plāna izmaiņas/papildinājumi

Nākamās veicamās darbības

Nākamais izvērtēšanas datums/periods _____

Visu plāna īstenošanā iesaistīto pedagogu paraksti _____

Likumisko pārstāvju paraksti _____

Individuālais izglītības programmas apguves plāns izglītojamam ar speciālām vajadzībām

I. Informācija individuālā izglītības programmas apguves plāna izveidei

1. Ziņas par izglītojamo

Vārds, uzvārds _____
 Dzimšanas dati _____
 Izglītības iestāde, klase (grupa) _____
 Datums, kad konstatēta atbalsta nepieciešamība _____
 Joma, kur nepieciešams atbalsts _____

2. Plāna izstrādes pamatojums

Pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums
 Konstatētas attīstības/mācīšanās grūtības
 Cita veida atbalsts

3. Atbalsta speciālistu atzinumi plāna sastādīšanas brīdī (izglītības, psiholoģiskais, valodas, sociālais un uzvedības vērtējums)

Informācijas avots	Datums	Izvērtēšanas rezultāti

4. Izglītojamā stiprās puses un jomas, kurās nepieciešams atbalsts

Stiprās puses (ko izglītojamais prot un labprāt dara)	Jomas, kuras jāpilnveido/kurās nepieciešams atbalsts

5. Mācību priekšmeti vai nodarbības, uz kurām attiecas plāns

6. Pielāgojumi

Datums			
Mācību pielāgojumi			

Vides pielāgojumi			
Pārbaudes darbu pielāgojumi			

Papildu informācija

7. Izglītojamam izglītības iestādē noteiktie papildu atbalsta pasākumi ārpus mācību procesa

Pasākumi (korekcijas nodarbības, logopēdijas nodarbības, konsultācijas, nodarbības pie psihologa, ārstnieciskā vingrošana u. c.)	Nodarbību laiki	Speciālists

II. Individuālais izglītības programmas apguves plāns

Mācību priekšmets/nodarbība _____

Mācību procesa organizācija

Sasniedzamie rezultāti/mērķi	Metodes, materiāli, resursi, nodarbību skaits nedēļā	Pedagogs	Sākuma datums un pārbaudes datums	Progress/rezultāti (jaunumi, kas sasniegts/nav sasniegts)

III. Vienošanās par plāna īstenošanu

Sadarbība ar likumiskajiem pārstāvjiem (sasniegtie rezultāti, turpmāk veicamais darbs)

Datums	Aktivitāte	Turpmāk plānotās darbības

Paredzētais plāna izvērtēšanas datums
(periods) _____

Komentāri _____

IV. Plāna īstenošanas izvērtējums

Datums _____

Atbalsta speciālistu viedoklis/atzinumi

Likumisko pārstāvju viedoklis

Izglītojamā viedoklis

Secinājumi par izglītojamā attīstības līmeni

Plāna izmaiņas/papildinājumi

Nākamās veicamās darbības

Nākamais izvērtēšanas datums/periods

Visu plāna īstenošanā iesaistīto pedagogu paraksti

Likumisko pārstāvju paraksti

Anketa (vecākiem)

Labdien! Mani sauc Madara Palapa. Universitātes noslēguma darba "Atbalsta pasākumi skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā" ietvaros, veicu pētījumu par pedagoģiskā atbalsta sniegšanu bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi Talsu novadā. Lūdzu aizpildīt anketu. Anketa ir anonīma, un tās rezultāti tiks izmantoti apkopotā veidā.

Izlasiet, uzrakstiet vai atzīmējiet kādu no piedāvātajiem variantiem!

1.Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem tiek piedāvātas koriģējoši attīstošās nodarbības?

- Jā;
- Nē.

2.Vai Jūs esat informēts, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem pienākas atbalsta pasākumi?

- Jā;
- Nē.

3.Vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus Talsu 2.vidusskolā?

- Jā;
- Nē;

4.Kādas koriģējoši attīstošās nodarbības Jūsu bērns apmeklē Talsu 2.vidusskolā?

- Logopēda nodarbības;
- Speciālā pedagoga nodarbības;
- Logoritmikas nodarbības;
- Koriģējošo vingrošanu;
- Cits_____.

5.Kādus atbalsta pasākumus Jūsu bērnam piedāvā Talsu 2.vidusskola?

- Izmantot atgādnes;
- Izmantot papildus laiku;
- Izlasīt (paskaidrot) priekšā instrukciju;

- Papildus konsultācijām pie skolotāja;
- Mājas darbu diferencēšanu;
- Citu _____.

6. Cik bieži Jūsu bērns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības ?

- 1 reizi nedēļā;
- 2 reizes nedēļā;
- Vairāk kā 2 reizes nedēļā;
- Neapmeklē nodarbības.

7. Vai Jūsu bērns apmeklē ārpus skolas citas nodarbības?

- Jā;
- Nē.

8. Ja, jā, lūdzu norādiet kādas?

9. Vai Jūsu bērns saņem atbalsta pasākumus ārpus skolas?

- Jā;
- Nē.

10. Lūdzu norādiet kādus atbalsta pasākumus ārpus skolas saņem Jūsu bērns?

Anketa (skolotājiem)

Labdien! Mani sauc Madara Palapa. Universitātes noslēguma darba "Atbalsta pasākumi skolēniem ar mācīšanās traucējumiem sākumskolā" ietvaros, veicu pētījumu par pedagoģiskā atbalsta sniegšanu bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi Talsu novadā. Lūdzu aizpildīt anketu. Anketa ir anonīma, un tās rezultāti tiks izmantoti apkopotā veidā.

Izlasiet, uzrakstiet vai atzīmējiet kādu no piedāvātajiem variantiem!

1.Vai Jūs esat pamanījuši klasē bērnus ar mācīšanās grūtībām?

- Jā ;
- Nē;

2.Ja jā, lūdzu uzrakstiet kurā jomā?

3.Ja jā, tad kādu pedagoģisko atbalstu Jūs bērnam sniežat?

4.Vai Jūs klasē esat pamanījuši bērnus ar mācīšanās traucējumiem?

- Jā;
- Nē.

5.Kāda joma skolēnam sagādā grūtības?

- Latviešu valoda;
- Matemātika;
- Latviešu valoda un matemātika.

6.Kādus atbalsta pasākumus skolēni ar mācīšanās traucējumiem saņem Talsu 2.vidusskolā? (iespējams atzīmēt vairākus variantus)

- Logopēda nodarbības;
- Speciālā pedagoga nodarbības;
- Logoritmikas nodarbības;
- Koriģējošo vingrošanu;
- Atbalsta pasākumus klasē;

- Papildus konsultācijas;
- Cits.

7. Kādu pedagoģisko atbalstu Jūs sniežat klasē skolēniem ar mācīšanās traucējumiem?

(iespējams atzīmēt vairākus variantus)

- Atgādes;
- Laika pagarināšana;
- Instrukcijas skaidrošana;
- Stundas/ nodarbības diferencēšanu;
- Mājas darbu diferencēšanu;
- Tiek izstrādāts individuālais izglītības programmas apguves plāns.

8. Kā Jūs informējat vecākus par atbalsta pasākumiem skolēniem ar mācīšanās traucējumiem skolā? Miniet piemērus.

9. Nosauc kādi atbalsta pasākumi nepieciešami skolēniem ar mācīšanās traucējumiem?

10. Ja skolēns apmeklē koriģējoši attīstošās nodarbības, cik bieži?

- 1 reizi nedēļā;
- 2 reizes nedēļā;
- Vairāk kā 2 reizes nedēļā;
- Neapmeklē nodarbības.

GALVOJUMS

Es, **Madara Palapa**

apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Datums: _____